

A MAGYAR MUNKAVÁLLALÓK HELYZETE AUSZTRIA TURISZTIKAI SZEKTORÁBAN

**JELIGE:
PLZ833**

**LEZÁRÁS DÁTUMA:
2022. 06. 16.**

TARTALOM

Bevezetés	4
Táblázat és ábrajegyzék	5
1. Az osztrák-magyar határ menti munkavállalás története	8
2. Ausztria és Magyarország turisztikai eredményei.....	9
2.1 <i>A legnépszerűbb turizmusfajták és desztinációk Magyarországon</i>	<i>10</i>
2.2 <i>Magyarország turisztikai eredményei 2020-ban</i>	<i>11</i>
2.3 <i>A legnépszerűbb turizmusfajták és desztinációk Ausztriában</i>	<i>15</i>
2.4 <i>Ausztria turisztikai eredményei 2020-ban</i>	<i>16</i>
2.5 <i>A két ország vendégforgalmi adatainak összehasonlítása</i>	<i>19</i>
3. A Magyarországos és Ausztriában dolgozó munkavállalók helyzete	21
3.1 <i>Foglalkoztatottak száma Magyarország turisztikai szektorában</i>	<i>22</i>
3.2 <i>Magyar foglalkoztatottak száma Ausztriában 2019-ben</i>	<i>23</i>
3.3 <i>A koronavírus utáni helyzet Ausztriában</i>	<i>26</i>
3.4 <i>A kivándorlás következményei Magyarországon</i>	<i>27</i>
3.5 <i>A két ország munkavállalói helyzetének összehasonlítása</i>	<i>28</i>
4. Primer kutatás kiértékelése	29
4.1 <i>Demográfiai adatok</i>	<i>30</i>
4.2 <i>A kitöltők foglalkozásával kapcsolatos kérdések</i>	<i>33</i>
4.3 <i>A Kiértékelt adatok összegzése</i>	<i>39</i>
4.4 <i>A nyitott végű kérdések elemzése</i>	<i>41</i>

5. Vélemények, javaslatok	47
7. Összegzés	49
Irodalomjegyzék	51

BEVEZETÉS

Munkámban az olvasó betekintést nyerhet egy olyan társadalmi csoport vizsgálatába, melynek én is tagja vagyok. Szakmai gyakorlatomat nyugati szomszédunknál, Ausztriában töltve döbbsentem rá igazán, mennyi különbség, de hasonlóság is található az osztrák-magyar turizmus szektorban. Egy határmenti négy csillagos szállodában utólag bátran kijelenthetem: az ember mindent lát. Nemcsak a munkaerővel kapcsolatos, de a vendégproblémák megoldása is a mindennapjaim részét jelentette/jelenti. A dolgozat témáját egy ott dolgozó magyartól kaptam, mondván: „Miért nem írsz rólunk?”. Utólag nagyszerű ötletnek tartom.

Kis kutatás után hamar rájöttem: a témában az utóbbi időben nem készült semmilyen átfogó, a helyzet nehézségét megérteni próbáló tanulmány, így a feladatra én vállalkoztam. Úgy gondolom ugyanis, hogy a munkaerő kivándorlása Magyarországról jelenleg minden gazdasági szektort érintő probléma. Az alább olvashatók kísérletet tesznek a miérték megtalálására.

A dolgozat gerincét 3 fő szempont alakítja. Az első rész leíró jellegű, az Ausztriában való munkavállalás történetének áttekintése után sor kerül a kivándorlás okainak megkeresésére saját feltételezések alapján. Ebben a fejezetben a két ország vendégforgalmi adatait hasonlítom össze és vonok le következtetéseket. Itt van szó a munkavállalók helyzetéről is, szintén elsődlegesen a számokra hivatkozva: hányan és milyen szektorban dolgoznak itthon és Ausztriában.

A második rész a kérdőíves kutatásom első felével foglalkozik. Olyan mintát kerestem, akik dolgoztak/dolgoznak Ausztriában a turizmus szektorban és hajlandóak voltak az általános adataik, így demográfia és munkahelyükkel kapcsolatos válaszaik után az őszi véleményüket is megosztani.

Így következik a harmadik rész, mely a nyitott végű kérdésekre való eredmények feldolgozásával foglalkozik, ebből javaslatokat készít a jövőre. Primer kutatásomban 3 fő kérdés megválaszolását tűztem ki célomul: Milyen indítéka van a magyaroknak

az ausztriai munkavégzésre? Terveznek-e a jövőben visszatérni Magyarországra munkavégzés céljából? és Milyen javaslataik lennének a magyar turizmus fejlesztésére? Céлом egy olyan tanulmány készítése volt, ami a két ország turizmus szektorának felmérése mellett az ott dolgozó magyarok segítségével számol be jelenlegi helyzetünkről, lehetőségeinkről. Hiszen kinek lenne erről nagyobb tapasztalata, mint aki a közvetlen érintetteknek.

Köszönetet mondok Dr. Darabos Ferenc Tanár Úrnak, aki elméleti és gyakorlati információkkal, észrevételeivel segítette a munkámat, hozzájárult a dolgozat színvonalának emeléséhez.

TÁBLÁZAT ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. Ábra: Vendégszám az összes szálláshelyen Magyarországon 2019-2020

Forrás: Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ <https://mtu.gov.hu/cikkek/mtu-turisztikaitrendriport-2020-a-belfold-az-uj-kulfold-2193> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 17.)

2. Ábra: Vendégéjszakák megoszlása szálláshely típusok szerint 2020

Forrás: Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ <https://mtu.gov.hu/cikkek/mtu-turisztikaitrendriport-2020-a-belfold-az-uj-kulfold-2193> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 17.)

3. Ábra: Vendégéjszakák területi megoszlása 2020-ban Magyarországon

Forrás: Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ <https://mtu.gov.hu/cikkek/mtu-turisztikaitrendriport-2020-a-belfold-az-uj-kulfold-2193> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 17.)

4. Ábra: Ausztria leglátogatottabb desztinációi 2019-ben

Forrás: BMLRT <https://info.bmlrt.gv.at/en/topics/tourism/tourism-statistics/nationaldata.html> (Letöltés dátuma 2021. 10. 20.)

5. Ábra: Vendégéjszakák a legfontosabb küldőországok vendégei körében Ausztriában 2020ban

Forrás: Statistik Austria

https://www.statistik.at/web_en/publications_services/Publicationsdetails/index.html

[?include Page=detailedView§ionName=Tourism&pubId=532](#) (Letöltés dátuma: 2021. 10. 21.)

6. Ábra: A kül- és belföldi éjszakázások tartományok szerint a 2019/20-as téli szezonban Ausztriában

Forrás: Statistik Austria

https://www.statistik.at/web_en/publications_services/Publicationsdetails/index.html?include Page=detailedView§ionName=Tourism&pubId=532 (Letöltés dátuma: 2021. 10. 21.)

7. Ábra: A kül- és belföldi éjszakázások tartományok szerint a 2020-as nyári szezonban Ausztriában

Forrás: Statistik Austria

https://www.statistik.at/web_en/publications_services/Publicationsdetails/index.html?include Page=detailedView§ionName=Tourism&pubId=532 (Letöltés dátuma: 2021. 10. 21.)

8. Ábra: Ausztria és Magyarország vendégforgalmának összehasonlítása megadott szempontok alapján (2020)

Forrás: Saját szerkesztés Statistic Austria és a MTÜ jelentése alapján

9. ábra: Az európai országok piaci részesedése a nemzetközi turizmusból 2020-ban

Forrás: WIFO 2020 <https://www.wko.at/branchen/tourismus-freizeitwirtschaft/tourismusfreizeitwirtschaft-in-zahlen-2021.pdf> (Letöltés dátuma: 2021. 11. 02.)

10. Ábra: A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágazatban foglalkoztatottak számának és havi átlagkeresetének alakulása 2010-2019

Forrás: KSH 2019 <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jeltur/2019/index.html> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 29.)

11. Ábra: Magyar munkavállalók száma Ausztriában 2019-ben

Forrás: G7 adattár 2020 <https://g7.hu/adat/20200103/nem-csoda-ha-ugy-erzed-hogy-folytonmagyarok-szolgalnak-ki-ausztriaban/> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 28.)

12. Ábra: Ausztriai munkavállalók megoszlása iparágak szerint 2019-ben

Forrás: G7 adattár 2020 <https://g7.hu/adat/20200103/nem-csoda-ha-ugy-erzed-hogy-folytonmagyarok-szolgalnak-ki-ausztriaban/> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 28.)

13. Ábra: Az Ausztriában élő magyar elbocsájtottak iparágak szerint 2020 első négy hónapjában

Forrás: G7 adattár 2020 <https://g7.hu/vallalat/20210816/esze-agaban-sincs-visszamennidolgozni-a-turizmusba-azoknak-akik-a-jarvany-miatt-elmentek/> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 29.)

14. Ábra: Az ausztriai és magyarországi magyarok helyzetének összehasonlítása megadott szempontok alapján

Forrás: KSH és G7 adattár alapján saját szerkesztés

15. Ábra: Az Ausztriában dolgozó válaszadók kiszűrése

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

16. Ábra: A válaszadók életkora

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

17. Ábra: A válaszadók iskolai végzettsége

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

18. Ábra: A válaszadók által betöltött szerep a turisztikai szektorban

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

19. Ábra: A válaszadók körében vállalt munkaórák

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

20. Ábra: A válaszadók elégedettsége munkahelyükkel

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

21. Ábra: A válaszadók havi nettó átlagjövedelme

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

22. Ábra: SWOT-analízis

Forrás: Saját szerkesztés

23. Ábra: A válaszadók motivációja az Ausztriában való munkavállaláshoz

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

24. Ábra: A válaszadók tervei a jövőre nézve

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

25. Ábra: A hazatérést nem tervező válaszolók indoklásai

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

26. Ábra: A hazatérést tervező válaszolók indoklásai

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

27. Ábra: Feltételek az országba való visszatéréshez

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

28. Ábra: Javaslatok a turizmus szektornak

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

29. Ábra: Javaslatok a turizmus szektornak

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

1. AZ OSZTRÁK-MAGYAR HATÁR MENTI MUNKAVÁLLALÁS TÖRTÉNETE

Az első világháborút lezáró békeszerződés alapján 1921-ben került sor az osztrák-magyar határok véglegesítésére és bár a határok átjárhatóak maradtak, kijelölt vonalak komoly gátját szabta a gazdasági kapcsolatoknak. A városokat elvágták kialakult vonzáskörzetüktől, a térszerkezet jelentősen átrendeződött. A világháborúk közötti időszakban a magyar munkavállalók főleg a határ menti térségek mezőgazdaságában dolgozhattak, az 1930-as években Sopron megyéből 2500 magyar járt át engedéllyel munkát végezni és tömegesen vettek részt a szezonmunkákon is.

A határ elválasztó szerepe az 1940-es évek végétől, az 1950-es évek elejétől alakult ki. A 365 km-es közös szakasz „a két világrendszer műszaki akadályokkal szigorúan őrzött elválasztó akadályává” vált (KSH 2012). A határon átnyúló intézményesített kapcsolatok újrateremtése csak az 1970-es években kezdődhetett meg. 1985-ben megalakult a Magyar-Osztrák Területrendezési és Tervezési Bizottság a potenciális kapcsolatok feltérképezésére, majd az 1980-as évek végén lebontott átjárók új lehetőségeket adtak az együttműködésre.

1989 után megalakult a Határ menti Regionális Tanács, mint keretintézmény és az INTERREG II - PHARE CBC együttműködés jelentős hatást gyakorolt a térség fejlesztésére. A létrejött megállapodás alapján 1998-ig évente mintegy 9500 magyar munkavállaló kaphatott állást legfeljebb egy éves időtartamra az osztrák gazdaság hiányszakmaiban. Munkavállalóink számára meghatározó jelentőségű volt az osztrák bérszínvonal, de az új technikai eszközök, eljárások megismerése is az összeköttetés hozadéka volt. A legális munkavégzés mellett a kezdetektől jelen volt a feketemunka is. Az így jövedelmet szerzők száma a '90-es években 1015 ezer főre volt becsülhető. Mivel az Ausztriában munkavállalók nagy része a kezdetben ingázó volt, a megszületett egyezmények és létrehozott intézmények elsősorban az ő érdekeiket szolgálták. A Határmenti Ingázó Egyezmény 1998 március 1.-jétől Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megye, valamint Burgenland kapcsolatára vonatkozóan jött létre a legális ingázás megkönnyítésére. Elindulása évében a magyarok 1365 pályázatot nyújtottak be a 6 hónapos időtartamra. A kontingens folyamatos növekedése mellett

az egyezmény területi hatálya is kibővült 2003-ban. A burgenlandi a magyar rendszerváltás és a magyar EU-csatlakozás közötti időszakban a legdinamikusabban bővülő osztrák tartományi munkaerő piac volt.

Hazánk uniós csatlakozását követően 2004-től azon személyek, akik közel 12 hónapja Ausztriában dolgoztak kérhették a munkaviszonyuk folytatását. Ebben az időszakban a mezőgazdaság és a vendéglátás munkaerő befogadó kerete már 45%-ot tett ki.

2007 májusától a hiányszakmákban (hegesztő, esztergályos) biztosítottak könnyítve munkavállalási engedélyt. 2008-tól kiemelt szerepet kapott a vendéglátással kapcsolatos munkakörök betöltésének kérdése is. Meghatározó esemény volt a 2008-ban kirobbant gazdasági világválság, következményei növelték a migrációt elsősorban Ausztria és Németország irányába. 2011-ben az ország 16 ezer új magyar munkavállalót tudhatott magáénak, 2012-ben a bevándoroltak közül a magyar nemzetiségűek álltak az első helyen. Részvételünk az osztrák munkaerőpiacon a mai napig dinamikusan növekszik. Míg 2011-ben csak 28 ezer főt említ a népszámlálási statisztika (a legális munkavállalókat tekintve) 2018-ra ez a szám 90 ezer fő fölé emelkedett. (Pécsi Munkajogi Közlemények 2020) 2019 és 2020 nyári hónapjaiban 101 ezer főt regisztráltak, ami történelmi csúcshoz számított. Annak ellenére azonban, hogy az idei év aligha lesz a legjobb év a turizmus számára, a magyar munkavállalók száma a nyári szezonban újból rekordot döntött: 104 ezer magyar dolgozott a határ nyugati oldalán. (Socialversicherung.at 2021)

2. AUSZTRIA ÉS MAGYARORSZÁG TURISZTIKAI EREDMÉNYEI

Globális szinten vizsgálva a turizmus egyrészt a 20. század második felének és a 21. század első két évtizedének egyik legdinamikusabban növekvő gazdasági ágazata, másrészt pedig a lakosság széles körét érintő társadalmi jelenség. Az 1950-es évek óta a világ gazdaság új súlypontjainak egyike a szolgáltatás szektor nemzetgazdaságokon belüli látványos növekedése, azon belül pedig a turizmus szerepének folyamatos erősödése (Hall, C. M. 2004, Lew, C. M. et al. 2008, Michalkó G. 2010). Napjainkra a turisztikai világpiac egy összefüggő és egyben kölcsönösen függő rendszert alkot, amelyben a keresleti és a kínálati oldal térben és időben is jelentős változásokon ment keresztül, mind a mennyiségi, mind a minőségi összetevőket tekintve. Még mindig

újabb és újabb célterületek kapcsolódnak be a nemzetközi és a belföldi turizmusba egyaránt, a kiéleződő versenyben pedig csak az a vonzerő, desztináció vagy turisztikai szereplő maradhat talpon, amely és aki a színvonalbeli és mind magasabb minőségi elvárásoknak is megfelel (Törőcsik M. – Csapó J. 2018).

Ebben a fejezetben a két ország turisztikai mutatószámainak összehasonlítása olvasható. A munkavállalók helyzetének vizsgálatához szorosan hozzá tartozik miért döntenek a magyarok inkább az Ausztriában való munkavállalás mellett. Elemzésemben kitérek arra, milyen adottságok vonzhatják a látogatókat az adott területre, valamint felvázolom az előző évek vendégforgalmi adatait is, amely alapján összesítést készítek. Feltevésem, hogy a munkaerő kiáramlásának oka az eredményesebb turizmus Ausztriában, valamint a magasabb vendégszámok. Az alábbiakból kiderül, mely ország vette sikeresebben a koronavírus járvány akadályait és milyen számokat produkált.

A fejezet második szakaszában pedig rövid elemzést készítettem a turizmus szektorban munkát vállalók jelenlegi helyzetéről országunkban és Ausztriában. Felvetésem, hogy a magyarok főleg a jobb pénzkereseti lehetőség miatt mennek külföldre, így a munkavállalók számának alakulása mellett megvizsgáltam a bérezést és a béren kívüli juttatásokat a két ország tükrében. A cél nem egy „győztes” ország kihirdetése, csupán a meglévő szekunder adatokból való következtetések levonása.

2.1 A LEGNÉPSZERŰBB TURIZMUSFAJTÁK ÉS DESZTINÁCIÓK MAGYARORSZÁGON

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2008 és 2019 között vizsgálta a legnépszerűbb úticélok hazánkban. A felmérések alapján az elmúlt 10 év legnépszerűbb utazási célpontja a főváros. Itt ugyanis a kulturális turizmus töretlen sikereknek örvend. Budapestre turisztikai céllal elsősorban külföldiek érkeznek, vendégéjszakáik minden évben az összes eltöltött éjszaka közel kilenctizedét teszik ki. 2008 óta 4,6 millióval nőtt az eltöltött vendégéjszakák száma, így 2019ben már meghaladta a 10,7 millió éjszakát.

A gyógyfürdőikről ismert települések, így az egészségturizmus nagykövetei közül a vendégéjszakák száma alapján az elmúlt 12 év leglátogatottabbjai között szerepel

Hévíz, Hajdúszoboszló, Bük, Zalakaros és Sárvár. Budapest mellett Hévíz az egyetlen olyan település, ahol a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma meghaladja az 1 milliót. A termálfürdő kedvelt az ország határain túlról érkezők körében, 100 vendégéjszakából mintegy 60-at minden évben a külföldi vendégek töltöttek el a település szálláshelyein.

Az eltöltött éjszakákat tekintve a Budapest nélküli rangsorban a déli Balaton-part legnépszerűbb városa Siófok. A térségben nagy szerepe van a vízi, valamint a buliturizmusnak. Az északi partot vizsgálva Balatonfüred vendégéjszakáinak száma 2008 óta a negyedével nőtt, 2019-ben már megközelítette a 734 ezret. A város vendégforgalmában 12 évvel ezelőtt még a külföldiek domináltak, 2019-ben viszont a kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakák kétharmadát már a belföldi vendégek adták. (KSH 2019)

2.2 MAGYARORSZÁG TURISZTIKAI EREDMÉNYEI 2020-BAN

Magyarország társadalmi-gazdasági életében már az 1960-as évek végétől komoly szerepet töltött be az idegenforgalom (Aubert A. – Csapó J. 2006). A 2019-es év új rekordot állított fel a vendégszámok tekintetében, így a szakemberek méltán vártak még nagyobb sikereket 2020ra vonatkozóan. A koronavírus járvány a számításokat némileg keresztülhúzta, ez a rész a 21. századi folyamatok kapcsán veszi górcső alá a 2019-2020-as év vendégforgalmi adatait.

Az elemzésemet nagyban segíti, hogy a 2019 decemberében debütált Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (NTAK) az országban működő 38.000 szálláshely mindegyikéről szolgáltat már adatokat erről az időszakról. A Magyar Turisztikai Ügynökség szerint előnye, hogy a rendszernek köszönhetően pontos rálátás nyílik minden szálláshelytípusra, és az eddigi havi vagy évi egyszeri, önbevalláson alapuló statisztikai adatszolgáltatással szemben már minden hazai szálláshely naponta küld statisztikai adatot.

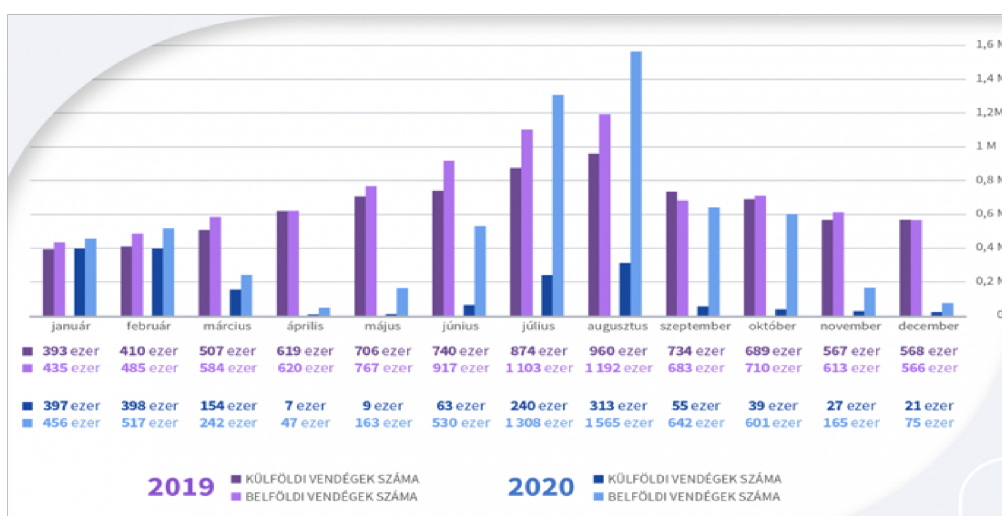
2020-ban a hazai turizmus-vendéglátás legfőbb célja a működő vállalkozások életben tartása és a munkahelyek megmentése volt. A Magyar Kormány turizmust érintő támogatása 2020-ban összességében meghaladta a 800 milliárd forintot, ami meghaladja a 2 milliárd eurót. Ez európai szinten is kiemelkedő. A válság egyben

lehetőség is a fejlődésre. Az ágazatban az elmúlt év során olyan változások történtek, amelyek segítik a szektort, hogy felkészülten, még biztonságosabban, és magasabb minőségben szolgálja ki a járvány után újrainduló turizmust.

Ebben az évben az utazási szokások is jelentősen megváltoztak. A Századvégi Politikai Iskola Alapítvány április 8-tól kezdődően mérte az utazási hajlandóság változását. Jelentésükből kiderül: a korlátozások feloldásával a belföldi turizmus robbanásszerűen vált népszerűvé. Míg a nyár kezdetén a megkérdezettek 53%-a vett csak részt belföldi utazásokon, az első őszi hónapokra ez a szám 67%-ra növekedett. A külföldi utazások száma mindössze 29%-ot tett ki, ez is mutatja, hogy az emberek ebben az évben elsősorban a biztonságra törekedtek.

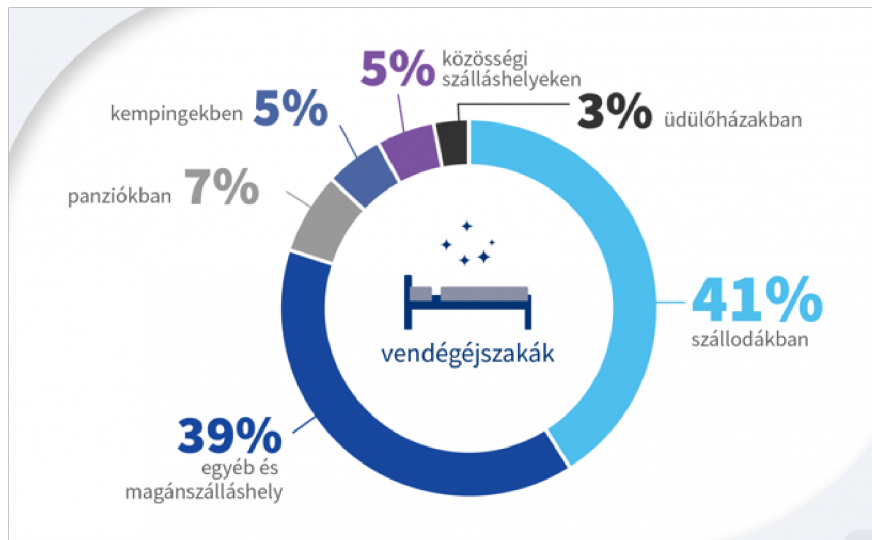
Az NTAK 2019 évi összesített elemzése alapján: „8,0 millió vendég 22,7 millió vendégéjszakát töltött el a magyarországi szálláshelyeken, a vendégek 79%-a belföldi volt. Míg a teljes időszakra vonatkozóan vidéken a belföldi vendégek voltak többségben, 87%-ban, addig Budapesten a külföldiek 68%-ban. A belföldi vendégek száma 2020-ban a 2019. évinek 73%-át, a belföldi vendégéjszakák száma a 2019. évi 78%-át érte el. 2020. évben a külföldi vendégek száma a 2019. évi érték 22%-át, a külföldi vendégéjszakák száma a 2019. évi 27%-át érte el.” (Magyar Turisztikai Ügynökség 2020)

A járvány okozta tavaszi és őszi visszaesés a vendégszámokon is egyértelműen mutatkozik. Bár a júliusi és augusztusi belföldi vendégszám jelentősen meghaladja a 2019-es értékeket, a külföldi vendégszámok meglehetősen alacsony értékeket produkálnak (2. ábra).



1. Ábra: Vendégszám az összes szálláshelyen Magyarországon 2019-2020 Forrás: Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ

Mivel a vendégek többségének elsődleges szempontja a biztonság volt, a magánszálláshelyek szerepe felértékelődött. A szálláshelytípusok közül a legtöbben, 3,8 millióan a szállodákat választották, ahol 9,4 millió vendégéjszakát töltöttek el. Ezt követték az egyéb magánszálláshelyek az összes vendégéjszaka 39%-ával, majd a panziók 7%-kal, a kempingek és közösségi szálláshelyek 5-5%-kkal és az üdülőházak 3%-kal. A vendégéjszakák megoszlása szálláshelytípusok szerint az alábbi ábrán látható:



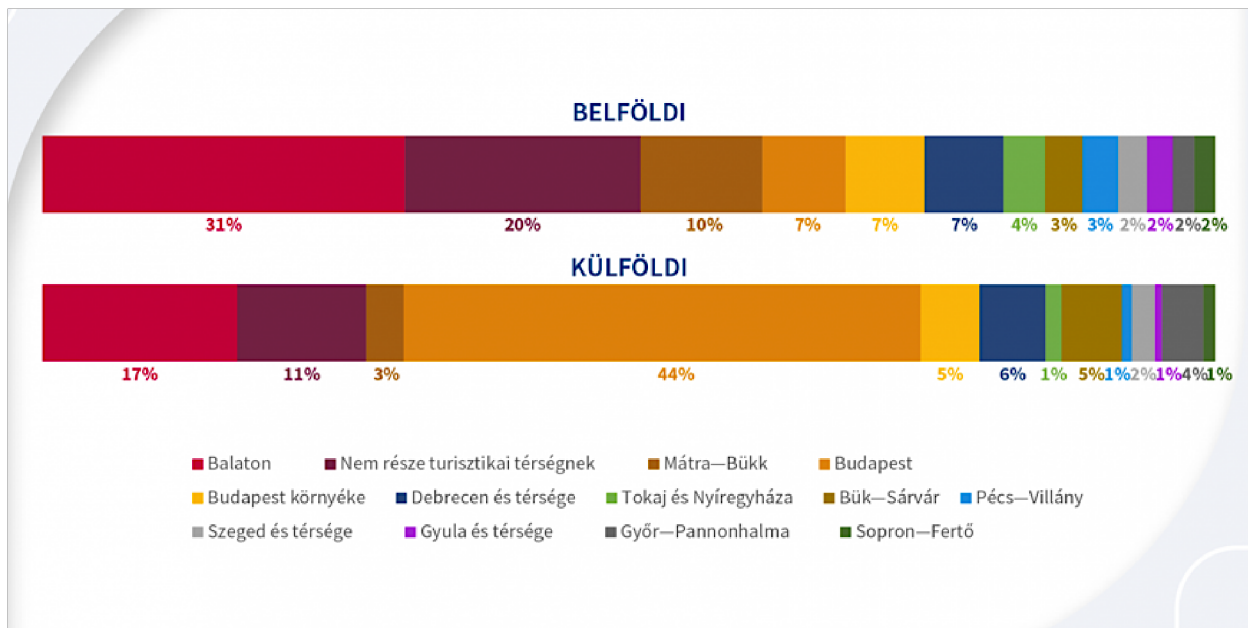
2. Ábra: Vendégéjszakák megoszlása szálláshely típusok szerint 2020

Forrás: Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ

A vendégéjszakák számát tekintve a járvány a főváros főleg külföldi vendégekből álló forgalmát is megviselte. Az összesített adatok alapján a budapesti szálláshelyeken 1,2 millió vendég szállt meg, és 3,8 millió volt a vendégéjszakák száma. Míg az első 3 hónapban megszálló vendégek közel 80%-a volt határon túli, ezt követően csak július és augusztus hónapban voltak ők többen, mint a belföldi szállásfoglalók. Az év utolsó négy hónapjában a fővárosban megszálló összes utazó 70%-a hazai volt, az eltöltött vendégéjszakák 60%-a szintén belföldiektől származott. A tavaszi és őszi korlátozások hatására a vendégek száma jelentősen csökkent, továbbá nőtt a tartózkodási idő hossza. Ez az üzleti, valamint oktatási célú utazók tartózkodásának következménye.

2020-ban a vidéki szálláshelyeken 6,8 millió vendég szállt meg, akik 18,9 millió vendégéjszakát töltöttek el. A turisztikai térségek közül a Balaton térsége (27%), a Mátra-Bükk (9%), valamint Debrecen és térsége és a Budapest környéke (6%) turisztikai térségek voltak a leglátogatottabbak. A belföldi vendégek magasan a

legtöbb vendégéjszakát a Balaton térség (31%) szálláshelyein töltötték el, ezt követte a Mátra-Bükk (10%), valamint Budapest, Debrecen és térsége és a Budapest környéke (7%) térségek. A külföldiek körében Budapest volt a legkedveltebb célpont, az összes külföldi vendégéjszaka 44%-át a fővárosban töltötték el. Ezt követően a Balaton (17%), Debrecen és térsége (6%), valamint Bük-Sárvár és Budapest környéke (5%) voltak a leglátogatottabbak a külföldi vendégéjszaka számok alapján. A vendégéjszakák területi megoszlása az alábbi ábrán nyomon követhető:



3. Ábra: Vendégéjszakák területi megoszlása 2020-ban Magyarországon

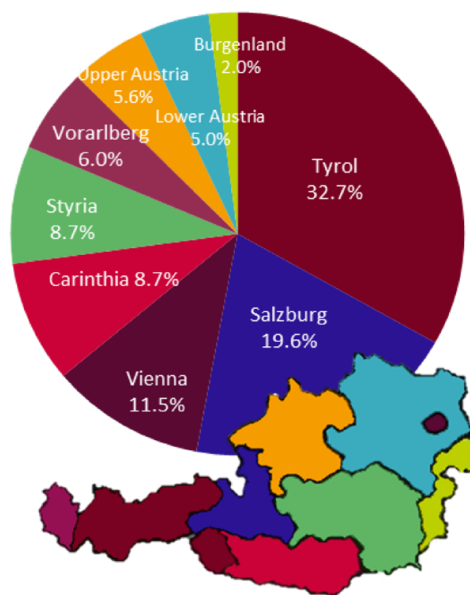
Forrás: Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ

2020-ban a közel 23 millió vendégéjszaka 37%-a a leglátogatottabb 10 településen realizálódott. Július kivételével a többi hónapban Budapesten került eltöltésre a legtöbb vendégéjszaka (júliusban Siófok állt az első helyen). A teljes évet tekintve a fővárost Siófok, Hajdúszoboszló, Balatonfüred és Hévíz követte. A TOP 10 településben ezek mellett helyet kapott Zalakaros, Eger, Gyula, Debrecen és Bük. A fővárost kivéve az összes vizsgált városban a belföldi vendégéjszakák domináltak (átlagosan 79%), a legtöbb külföldi vendégéjszaka Budapestet követően Hévízen, Siófokon, Hajdúszoboszlón és Debrecenben került eltöltésre.

A Balaton térség volt a legnépszerűbb úti cél az év szinte minden hónapjában az ott eltöltött vendégéjszakák száma alapján. A nyári főszezonban, júliusban és augusztusban az ország összes szálláshelyén realizált vendégéjszaka szám 41%-a ezen térségi szálláshelyeken került eltöltésre. A térségben egész évben a belföldi vendégek domináltak, az összes vendégéjszaka 85%-át magyarok adták. A belföldi vendégek legkedveltebb települései az eltöltött vendégéjszaka szám szerinti sorrendben Siófok, Balatonfüred, Zalakaros, Hévíz és Balatonlelle voltak. (MTÜ Turisztikai Trendriport 2020)

2.3 A LEGNÉPSZERŰBB TURIZMUSFAJTÁK ÉS DESZTINÁCIÓK AUSZTRIÁBAN

A Bundesministerium für Landwirtschaft, Regionen und Tourismus (BMLRT) 2019-es évről készített elemzéséből kiderül, hogy az év leglátogatottabb tartományai Tirol, Salzburg, valamint a főváros Bécs voltak (5. ábra).



4. Ábra: Ausztria leglátogatottabb desztinációi 2019-ben

Forrás: BMLRT

Tirol és Salzburg szerepe főleg a téli szezonban novembertől áprilisig válik jelentőssé. Az ország Európa egyik top síelőközpontjának számít 1110 kötélpálya-létesítményével és 1820 sífelvonójával 23700 hektárnyi területen. Ez a turizmusfajta 2019-ben 1,55 milliárd Euró bevételt hozott Ausztria turizmusának. Mivel az Alpok Ausztria

felszínének kétharmadát borítja az extrém sportok, így a hegymászás turizmusát kedvelők számára 695 3000 m-nél magasabb hegy áll rendelkezésre. A természetjáró turizmus szerelmesei 6 Nemzeti Park, 50000 km túraútvonal és több mint 14000 km kerékpárút közül választhatnak. (BMLRT 2019)

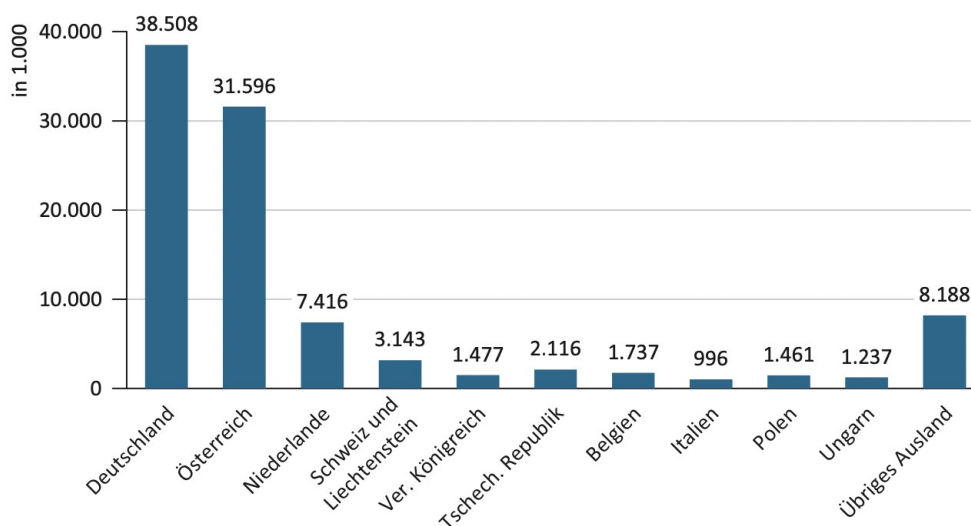
Ausztria fővárosa Bécs az UNESCO által védett bioszféra-rezervátumon belül található, Európa 6. legnépesebb és a világ legélhetőbb városa. 2020-ban 2 millió vendéget fogadott (74.7%-os visszaesés 2019-hez képest), 4,6 millió vendégéjszakával, összesen 239 millió Euró nettó bevételt generálva. A kulturális, különösen a zenével összeköthető turizmus mellett kiemelt szerepet kap a konferenciaturizmus, valamint a kiállítások és vásárok turizmusa.

(Shaping Vienna 2020)

2.4 AUSZTRIA TURISZTIKAI EREDMÉNYEI 2020-BAN

A Turizmus Szatellit Számlák (TSA) adatai szerint az ágazat közvetlen és közvetett hozzáadott értéke a GDP-hez közel 7,5%. Az európai szabványok alapján tehát az osztrák turisztika átlagon felüli mértékben járul hozzá a teljes gazdasági teljesítményhez. Ausztriában a teljes foglalkoztatás majdnem 6% -a közvetlenül a fő turisztikai tevékenységeknek tulajdonítható.

A koronavírus ezt a szektort is eddig nem tapasztalt módon érintette. A Statistics Austria adatai szerint a 2020-as évben 97,88 millió vendégéjszakát regisztráltak az osztrák szálláshelyeken, ami 35,9%-os csökkenésnek felel meg 2019-hez képest (152,71 millió vendégéjszaka). Ez a külföldi vendégek esetében 41,2%-kal 66,28 millióra, a belföldi vendégeknél 20,9%-kal 31,60 millióra redukálódott. Az alábbi diagram a fő küldőországok vendégéjszakáinak számát mutatja:



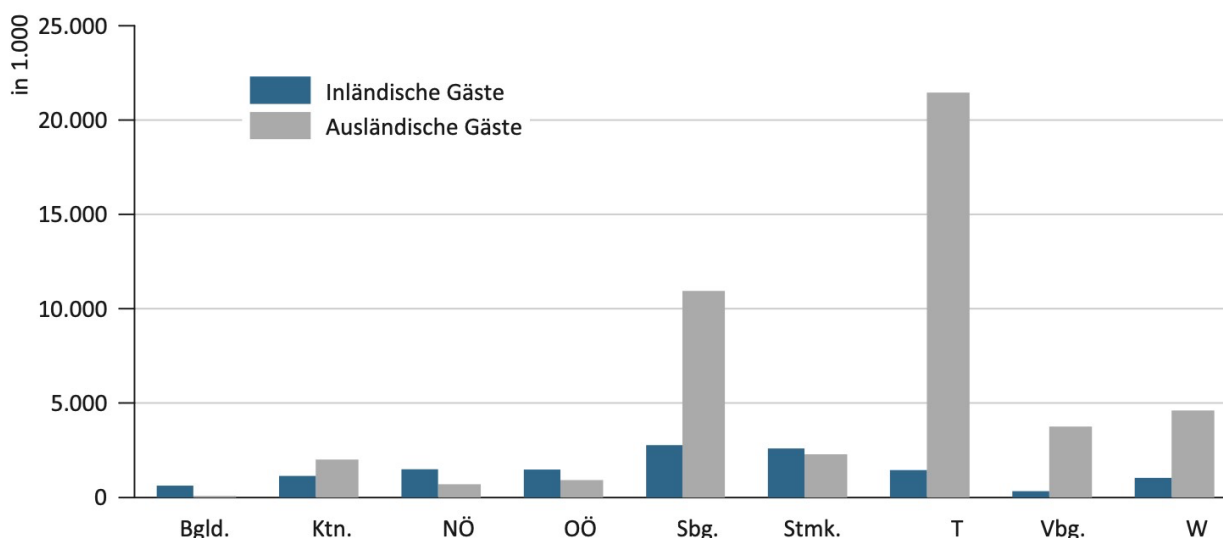
5. Ábra: Vendégéjszakák a legfontosabb küldőországok vendégei körében Ausztriában

2020-ban

Forrás: Statistik Austria

A legfontosabb küldőországból Németországból érkező vendégek éjszakázása 32,1% -kal 38,51 millióra csökkent, a hollandiai vendégek 28,4% -kal, Svájcban és Liechtensteinből 36,3%-kal kevesebben maradtak éjszakára. Az egyes tartományokban az eredmények nagyon eltérően alakultak. Míg bizonyos térségekben a belföldi vendégek domináltak pl. Karintia, Stájerország és Burgenland viszonylag alacsony veszteségeket könyvelhettek el. Az addigi húzóterületekben, így Bécsben, Tirolban és Salzburgban viszont körülbelül harmadával realizáltak kevesebb vendégéjszakát, mint 2019-ben.

A járvány elleni küzdelem érdekében hozott intézkedések miatt a 2019/20-as turisztikai téli szezon utolsó másfél hónapjában (2019 novemberétől 2020 áprilisáig) szinte egyetlen éjszakát sem regisztráltak. Ennek eredményeként az éjszakák száma 18,1% -kal 59,68 millióra csökkent az egész szezonban. Mind a külföldi (46,76 millió), mind a belföldi (12,93 millió) vendégek tartózkodása jelentősen csökkent, az átlagos tartózkodási idő 3,7 éjszaka volt. A következő ábra a külföldi és belföldi vendégek éjszakáinak alakulását mutatja.



6. Ábra: A kül- és belföldi éjszakázások tartományok szerint a 2019/20-as téli szezonban Ausztriában

Forrás: Statistik Austria

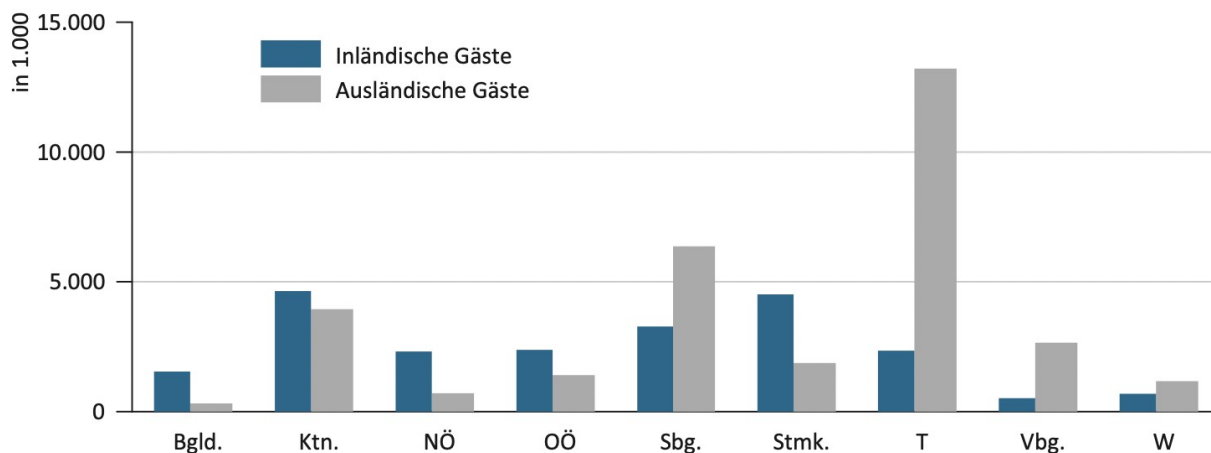
A legjelentősebb veszteségeket Burgenland és Bécs szenvedte el az éjszakázások számát tekintve (-29,8% és -27,6%), majd Alsó -Ausztria (-25,9%) és Felső -Ausztria (-24,0%). Ezek az eredmények a 2006/2007-es téli szezon értékeinek felelnek meg.

A nyári szezonban (májustól októberig) 53,83 millió éjszakát regisztráltak, ami 31,8% -os csökkenés az előző év ugyanezen időszakához képest. 2019 nyarához képest a külföldi vendégek éjszakai tartózkodása 43,2% -kal 31,62 millióra csökkent. A belföldi vendégek által eltöltött éjszakák száma viszont nagyrészt stabil maradt, 22,20 millió (-4,7%), így továbbra is a valaha rögzített öt legjobb érték közé tartozik. Hasonlóan magas összértéket utoljára 1966 nyarán értek el (54,5 millió).

A vendégek tartózkodási ideje jelentősen megváltozott az elmúlt 30 évben. 1991-ben még átlagosan öt éjszakát tartózkodtak, ezen a nyáron ez az intervallum 3,7 éjszaka volt. Ez azt jelenti, hogy az utazási magatartás egy egyhetes tartózkodásról egy hosszabb hétvégére redukálódott. A külföldi vendégek átlagosan 4,2, míg a belföldi vendégek csak 3,1 éjszakát maradtak.

A külföldi vendégek éjszakai tartózkodása 43,2% -kal 31,63 millióra csökkent, ami a 2020as nyári szezonban eltöltött összes éjszaka 59%-ának felel meg. A külföldi vendégek által eltöltött éjszakák legnagyobb része, 70%-a Németországnak volt tulajdonítható (2019 nyara: 53%). A belföldi vendégek tartózkodásainak 22,20 millióra

való csökkenése azonban viszonylag mérsékelt volt, 4,7%-os visszaesést realizáltak. A következő kimutatás a külföldi és belföldi vendégek éjszakáinak alakulását mutatja.



7. Ábra: A kül- és belföldi éjszakázások tartományok szerint a 2020-as nyári szezonban
Ausztriában

Forrás: Statistik Austria

A nyári szezon eredménytelensége Bécset különösen súlyosan érintette, a foglalások 82 százalékkal csökkentek. Alsó-Ausztria 40%-os mínusszal és összesen 2 millió vendégéjszakával, Salzburg mínusz 33%-kal 7,2 millió vendégéjszakával és Tirol mínusz 29%-kal 11,7 millió éjszakai szállással végzett az élen a legnagyobb veszteséget elszenvedők között. Az osztrák és németországi vendégek részben kompenzálták a más országokból érkezők vendégéjszakáinak csökkenését, így Burgenland (+6,8% 2019 augusztusához képest), Stájerország (+4,1%) és Karintia (+2,2%) még javítani tudott az éjszakázásokon 2019-hez képest. (Kurier.at 2020)

2020 januárja és augusztusa között 81,7 millió, tehát 33,62 millióval kevesebb vendégéjszakát regisztráltak, mint az előző év azonos időszakában. Ez 29%-os csökkenést jelentett augusztus végén. Ugyanebben az időszakban az érkezések száma 38,3 százalékkal 20,48 millióra csökkent. (Kurier.at 2020)

2.5 A KÉT ORSZÁG VENDÉGFORGALMI ADATAINAK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A felkutatott információk összevetéséhez egy táblázatot készítettem, mely jól megmutatja a két ország vendégforgalma közötti különbségeket (9. ábra). A látogatások számát tekintve a különbség még nem tűnik olyan szignifikánsnak, hiszen nyugati szomszédunk 9,94 millió éjszakájával csak 63%-kal teljesített jobban országunk 6,3 millió belföldi vendégével szemben. Azonban, ha a népességszámokat is megvizsgáljuk hamar rájöhethetünk, hogy a belföldi utazási hajlandóság Ausztriában a 8,9 millió lakosra nagyon magas volt. Ez azt is jelenti, hogy majdnem 2 millió fő 1-nél többször is vett igénybe valamilyen szálláshely szolgáltatást. Magyarország lakossága 9,75 millió fő, így közel 3,5 millió ember semmilyen belföldi utazáson nem vett részt 2020-ban. A külföldi látogatásokat vizsgálva Ausztria a szigorú korlátozások ellenére aránylag elfogadható értékeket produkált, hiszen a külföldi látogatások legalább meghaladják a belföldi érkezéseket. 15,09 millió fővel közel 113%-kal hozott jobb értékeket a 2020-as év Magyarországnál. Hazánkban ez az esztendő 1,7 millió vendéggel zárult, az ő nagy részük 1,2 millió fő Budapesten töltötte az éjszakáit. Ehhez kapcsolódóan érdemes áttérni az átlagos tartózkodási idő alakulására is.

A 2020 március 4.-én bejelentett első fertőzött megjelenése után a vendégek száma drasztikusan lecsökkent. A februári 271 ezer főből márciusra 105 ezer maradt, áprilisra és májusra már csak 3-3 ezer főt szállásoltunk. Az utóbb említett 2 hónapban azonban a tartózkodási idő megemelkedett, az itt maradt vélhetően üzleti céllal érkező látogatók átlagosan több, mint 13 napot töltöttek valamilyen szálláshely-szolgáltatáson. Így valószínűsíthető, hogy átlagos tartózkodási időben felülmúltuk Ausztriát, hiszen 4,9 éjszakás értékünkkel 1,25x többet aludtak a vendégek a mi szálláshelyeinken.

A vendégéjszakákra áttérve azonban ismét nyilvánvalóvá válik, hogy Ausztria turizmusa az évet nálunk jóval sikeresebben zárta. 31,60 millió belföldi és 66,28 külföldi éjszakázással közel 100 millió vendégéjszakát tudhatnak magukénak. Esetünkben ez 17,7 millió belföldi, míg 5 millió külföldi éjszakát jelent. Értékeink tehát 4,3-szorosával kevesebbek sőgoraink mutatóinál.

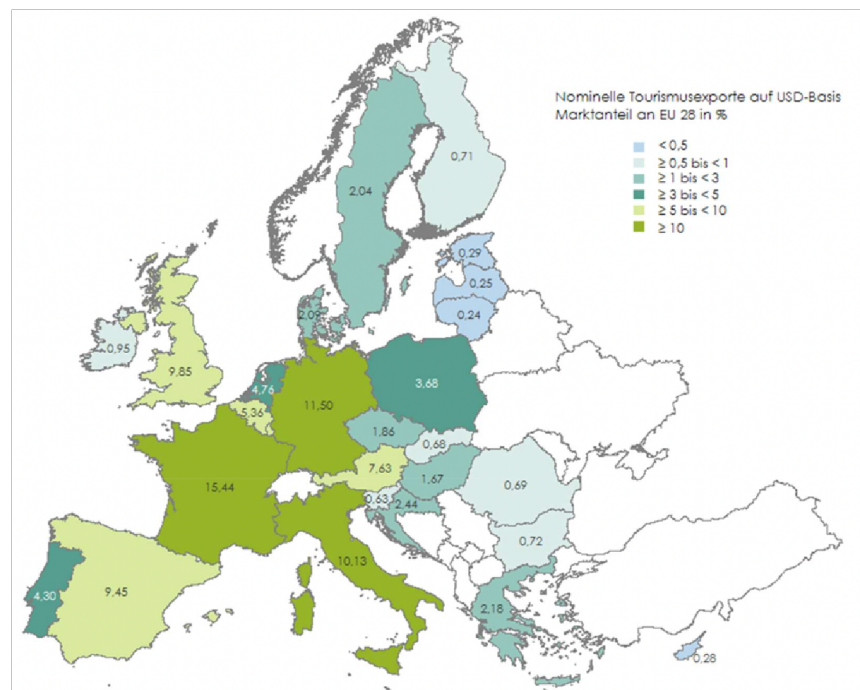
	Ausztria	Magyarország
Turisztikai adatok 2020		
Belföldi látogatások száma	9,94 millió	6,3 millió
Külföldi látogatások száma	15,09 millió	1,7 millió
Összesen	25,03 millió	8 millió
Belföldiek vendégéjszakái	31,60 millió	17,7 millió
Külföldiek vendégéjszakái	66,28 millió	5 millió
Összes vendégéjszaka	97,88 millió	22,7 millió
Átlagos tartózkodási idő	3,9 éjszaka	4,9 éjszaka

8. Ábra: Ausztria és Magyarország vendégforgalmának összehasonlítása megadott szempontok alapján (2020)

Forrás: Saját szerkesztés Statistic Austria és a MTÜ jelentése alapján

Sajnos a bevételekkel kapcsolatban Magyarország esetében nem találtam megfelelő adatokat az összehasonlításra. Ami biztos, hogy a Széchenyi Pihenő Kártyákról elköltött teljes összeg meghaladta a 234 milliárd forintot, ami 23%-kal több, mint a 2019-es éves költség, valamint a KSH adatai szerint a külföldiek kiadásai meghaladták az 1054324 millió forintot. Ausztriában a külföldi vendégektől származó bevétel 10,3 milliárd euró, a belföldiektől származó bevétel pedig 27,8 milliárd euróra tehető a Statisik Austria forrásai alapján.

A számok ezzel egyértelműen mutatják, hogy Ausztria vendégforgalmi szempontból megelőzi országunkat. A munkavállalók tehát, ha csak az alapján választanak melyik ország turizmusa sikeresebb valószínűleg Ausztria mellett fognak dönteni. Előnyünkre szolgál azonban, ha az országok piaci részesedését vizsgáljuk a nemzetközi turizmusból. A következő ábra ezt szemlélteti (10. ábra).



9. ábra: Az európai országok piaci részesedése a nemzetközi turizmusból 2020-ban *Forrás: WIFO 2020*

1,67%-os részesedésünkkel ugyan messze nem uraljuk a vezető szerepet, viszont jól látható, hogy az Európai Unió országok között a középmezőnyben végeztünk. Érdekes azt is megfigyelni, hogy főleg a tőlünk nyugatra található országok tudtak jobb értékeket produkálni. Ausztria a 7,63%-os részesedésével a 6. legjobb helyen szerepel.

Ezek alapján országunk egyelőre biztosan nem tudja felvenni a versenyt Ausztriával a turizmusban. Bár tisztán látható, hogy a turizmusfajták népszerűségében a két országba érkezők ízlése közel megegyező, látnivalók és élmények kínálatában mi is tudnánk az egyes desztinációkra hasonló alternatívát kínálni számos egyéb tényező hiányzik még a nagyobb volumenű vendégfogadáshoz. Elég csak a kereskedelmi szálláshelyek számát megvizsgálni, nálunk 2021 augusztusában a KSH szerint 2758 egység működött (KSH 2021), míg Ausztriában 16.649. (WKO 2021). A nagyobb választék amellet, hogy több vendéget vonz nagyobb befogadóképességgel jár, több vendégéjszakát eredményez és természetesen nagyobb munkaerőt is igényel.

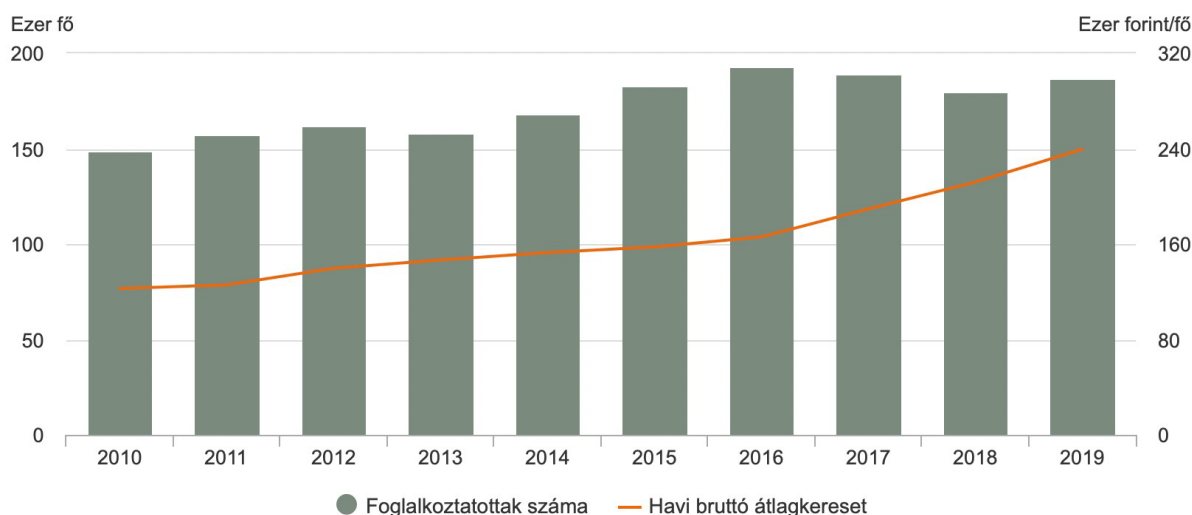
3. A MAGYARORSZÁGOS ÉS AUSZTRIÁBAN DOLGOZÓ MUNKAVÁLLALÓK HELYZETE

A vendégforgalmi adatok megvizsgálása és az abból való következtetések levonása után ideje áttérni a munkavállalók helyzetének szemrevételezésére. Az már biztos tehát, hogy a számok az osztrák turizmust igazolják, aki a nagyobb forgalommal rendelkező országban kíván munkát vállalni Ausztriát fogja választani. Vajon hányan vannak ők? Mekkora részük dolgozik a turizmus-vendéglátásban? Vállalkozni mennek ki a magyarok vagy inkább bedolgoznak egy vállalatba? Ki is költözik vagy legalább a megszerzett jövedelmet itthon költik el?

Ebben a fejezetben ezen kérdések megválaszolása mellett megvizsgálom Magyarország helyzetét. A számadatok mellett nagy figyelmet fordítok a munkaerőkiesés gazdasági jelentőségére is, felmérem milyen hatással van a munkaerőkiesés az üzletágak fejlődésére.

3.1 FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMA MAGYARORSZÁG TURISZTIKAI SEKTORÁBAN

A KSH adatai szerint a 2018.-as évi visszaesést követően 2019-ben jelentősen, nemzetgazdasági átlagot (1,0%) meghaladó mértékben, 3,7%-kal bővült a szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban foglalkoztatottak száma: 187 ezer főre változott. Ennek ellenére az itt dolgozók munkaerőpiaci részesedése alig nőtt (+0,1 százalékpont), így 2019-ben az összes foglalkoztatott 4,1%-át képviselték. A szálláshelyszolgáltatás és vendéglátás területén alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete az év során mért, csaknem 12%-os növekedés mellett az év végén 240 ezer forint volt. Az ágazatban dolgozók keresetének növekedési üteme – lassuló tendenciát mutatva a megelőző évekhez képest – 2019-ben csupán 0,3 százalékponttal haladta meg a nemzetgazdaságét, bruttó átlagkeresetük összege 128 ezer forinttal maradt el attól (KSH 2019). Ezeket az adatokat szemlélteti a következő ábra is.



10. Ábra: A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágazatban foglalkoztatottak számának és havi átlagkeresetének alakulása

2010-2019 *Forrás: KSH 2019*

A koronavírus okozta gazdasági válság hatására becslések szerint 2020-ban több tízezer munkahely szűnt meg a turizmus-vendéglátásban. Az adóhatósághoz leadott létszámadatok alapján a húsz legnagyobb szállodaipari vállalat alkalmazottainak száma áprilisban átlagosan hét százalékkal volt alacsonyabb, mint februárban, írja a Turizmus.com. A vendéglátásban ez a szám kissé magasabb, amihez hozzájárul, hogy a viszonylag sok embert foglalkoztató közétkeztetési cégeknél esetenként a munkatársak 25-30 százalékát is elküldték. A Magyar Szállodák és Éttermek Szövetségének (MSZÉS) becslése szerint a szállodáknál 30-40, a vendéglátásban 70-80 százalékos lehetett a leépítés. (Turizmus.com 2020)

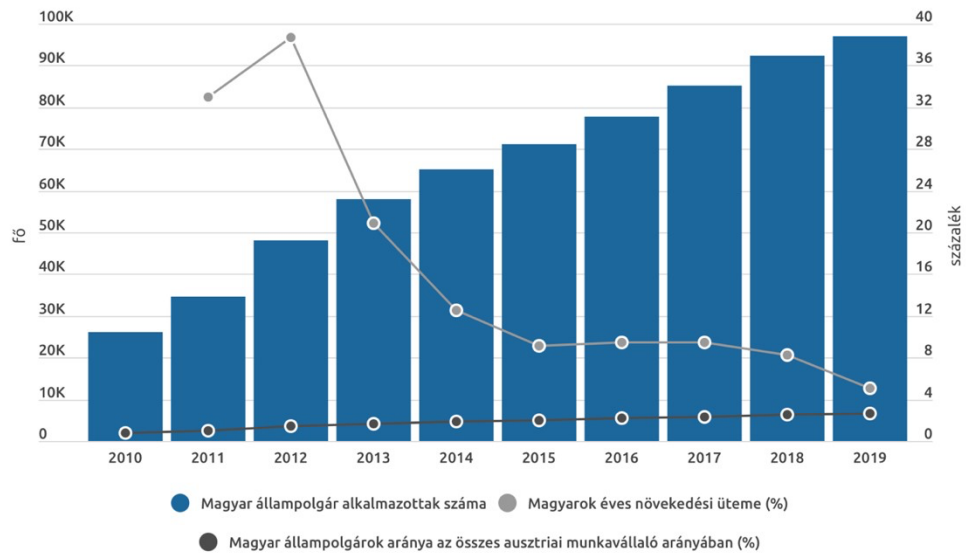
Bár 2021 nyári szezonjára elkezdett felpörögni a hazai turisztikai szektor, a vezető szállodák nem kezdték el nagyüzemben visszavenni az elbocsájtott alkalmazottakat. Annak ellenére azonban, hogy a vendégéjszakának növekedése indokoltta tette volna a létszámbővítést nem volt kit felvenni. Egy felmérés szerint azok közül, akik az elmúlt másfél évben elhagyták a szakmát, 95%-a, azaz 30-35 ezer ember nem is akar visszatérni. A hiány lényegében minden munkakörre kiterjed, de szobalányt, szakácsot, felszolgálót és műszaki alkalmazottakat különösen nehéz találni. A kialakult helyzet hatására a szektoron belül is konfliktusok keletkeztek: az előbb éledező vidéki szállodák a felvételeket is előbb kezdték meg, így tudtak alkalmazottakat elcsábítani a fővárosi hotelekből. A hiány miatt természetesen egyfajta verseny is kialakult a legjobb munkaerőért. Ez a bérek megemelkedésével is jár, hiszen a munkaadóknak egymásra kell licitálniuk az új munkatársakért. Ezzel persze kompenzálniuk kell a már

ott dolgozók béreit is. A helyzet Ausztriában is hasonló volt az év elején, a szálláshelyek újraindulásával és a határ átjárhatóságával a betöltetlen pozíciókra újra pályáztak a magyarok. (G7 2021)

3.2 MAGYAR FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMA AUSZTRIÁBAN 2019-BEN

A migráció különféle okokkal magyarázható. Rendszerint az egyén a különböző demográfiai, társadalmi és gazdasági hatások miatt dönt az elvándorlás mellett, illetve ezek kényszerítik ki azt. A magyarok külföldi munkavállalásának megfigyelése alapján ki és bevándorlásuk lehet tartós vagy átmeneti. Azok tartoznak a tartósan vándorlók közé, akik hosszú távra, családjukkal költöznek és nem tervezik a visszatérést hazájukba. Számomra meglepő módon ők vannak többségben, 2019-ben a kint dolgozók 60%-a életvitelszerűen választotta Ausztriát. Az átmeneti ingázók között megkülönböztethetjük azokat, akik napról-napra átjár a célországba és azokat, akik csak egy bizonyos időszakra költöznek külföldre. (Bodnár-Szabó, 2014) Ez a csoport az összes munkás 40%-át teszi ki, ám főleg a szezonális nyitvatartással üzemelő egységek kínálnak a legtöbb esetben térítésmentesen vagy kedvező feltételekkel szállást, így a többség gyakran dönt ezen lehetőség mellett.

Mint ahogy az európai országok legtöbbszörében, úgy a csúcsev Ausztriában a vendégforgalomba és a munkavállalók számának alakulásában is 2019 volt. Főállásban majdnem százezren dolgoztak kint, ezzel megközelítve a legnagyobb számban foglalkoztatott 106 ezer német munkást. A bemutatott ábra a munkavállalók számának dinamikus növekedését mutatja.

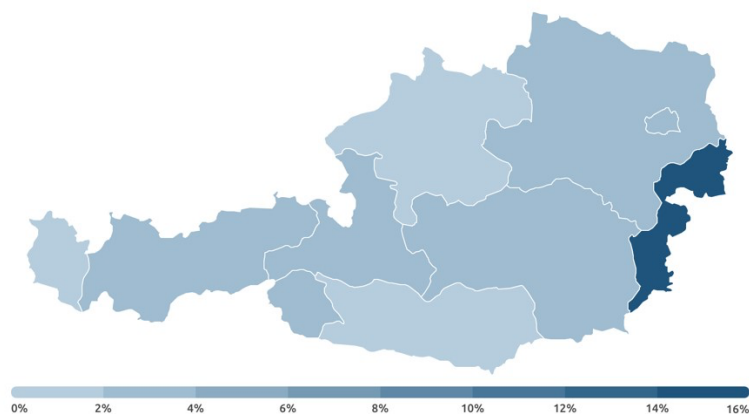


11. Ábra: Magyar munkavállalók száma Ausztriában 2019-ben

Forrás: G7 adattár 2020

2014 óta évente 10% körüli értékkel bővült az osztrák munkaerőpiac hazánk dolgozóiból, a rekordév ellenére ez a növekedés 2019-ben elmarad: a világosszürke vonal mentén 5%-os növekedés volt csak megfigyelhető. Ebből arra is következtethetünk, hogy a munkavállalás a következő évben (a koronavírust elkerülve) valószínűleg tetőzött volna.

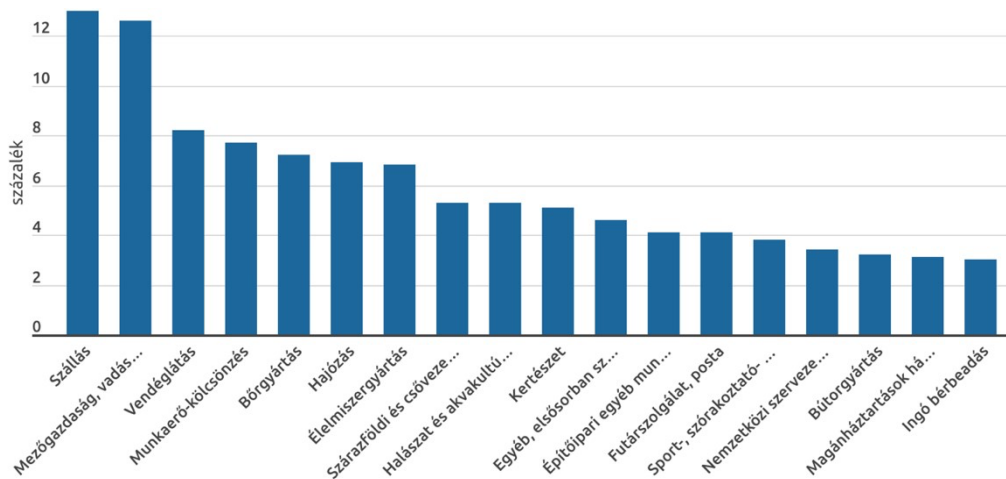
Szinte magától értetődő, hogy Burgenlandban dolgoztak a legtöbben. A két magyarok körében legnépszerűbb iparág húzóágazatnak számít a térségben. A kiváló minőségű termőföld, a napsütéses órák magassága és a turisztikai termékek teszik a tartományt kedveltté. Persze nem szabad elfelejteni a határ közelségét sem, a környező Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyékből előszeretettel ingáznak nyugati szomszédunk irányába. Az ábra azt mutatja mely tartományban hány százalék a magyar munkavállalók aránya:



12. Ábra: Magyar munkavállalók aránya Ausztriában
2019 Forrás: G7 adattár 2020

Bár a közel százezer magyar munkavállaló soknak tűnik, csak az összes munkaerő 2,6%-át alkották. A legtöbb 16% Burgenlandban dolgoztak, ott már minden 6. dolgozó magyar volt. A többi tartományban az átlag 1-2% között mozgott, a szezonok alatt valószínűleg emelkedés volt tapasztalható. A határközelségből következik, hogy lakhely szerint a legkevesebben 2618 fő élt csak Burgenlandban. Az ingázók aránya egyébként 2017 óta stagnált, 42%-ra tehető. A 60% ottlakó közül letelepedés céljából a legtöbb, 12760 fő döntött a főváros Bécs mellett és 8496-an választották Felső-Ausztriát.

A kérdés már csak az, mely iparágak fogadják a legtöbb magyart? Saját tapasztalataimból kiindulva előzetes kutatás nélkül biztosan a turizmus-vendéglátást mondanám, hiszen Burgenland tartományban ezen kívül esetleg a mezőgazdaság kap még meghatározó szerepet, szezonálisága miatt azonban nem lehetnek olyan magasak az értékek. későbbi kutatás után látható, hogy az Osztrák Munkaügyi, Szociális, Egészségügyi és Fogasztóvédelmi Minisztérium adatai is engem igazolnak. Ez látható a következő ábrán:



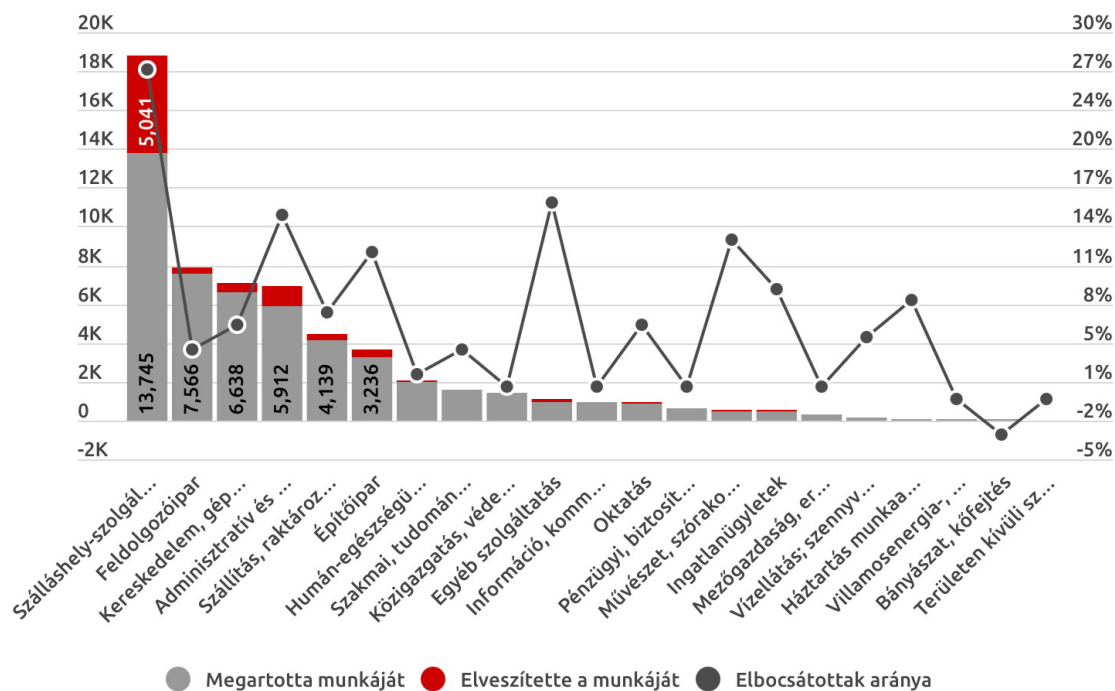
13. Ábra: Ausztriai munkavállalók megoszlása iparágak szerint 2019-ben

Forrás: G7 adattár 2020

A szálláshelyeken és vendéglátásban minden tizedik munkavállaló magyar. Ezt mutatja, hogy a szálláshely-szolgáltatásban a magyarok 13%-a volt foglalkoztatva, ezzel megelőzve a mezőgazdaság, vadászat 12,6%-át és a 8,2%-os részesedéssel bíró vendéglátást. Az összes munkavállaló megoszlását vizsgálva a szállásadásban 12952 fő 13,36%-os megoszlással a vendéglátásban pedig 10207 fő 10,52%-os megoszlással vett részt. Az osztrák lakosságból ezzel szemben 2,54% dolgozott a szállásadásban és 3,27% a vendéglátásban. Általánosságban elmondható, hogy a munkaadók nagy része osztrák nemzetiségű, alkalmazottiak pedig hazánkból származnak. Jó hír azonban, hogy a foglalkoztatás jogállása szerint szemrevételezve az egyéni vállalkozók száma is 7734 főre növekedett a csúcspontban. (G7 adattár 2020)

3.3 A KORONAVÍRUS UTÁNI HELYZET AUSZTRIÁBAN

2020 elején minden hetedik, így 13 ezer Ausztriában élő és dolgozó magyar veszítette el az állását. Ez csak a vendéglátásban dolgozók közül 5 ezer főt érintett. Más iparágakban jóval kisebb volt a visszaesés. A feldolgozóiparban 4 százalékkal nőtt a munkanélküliség. A magasabbban képzettséget igénylő iparágakban, mint a pénzügy és biztosítás vagy az IT, gyakorlatilag nem is volt hatása a koronavírusban a magyarok munkanélküliségére. A következő ábra iparágakra lebontva mutatja az elbocsájtottak számának alakulását Ausztriában.



14. Ábra: Az Ausztriában élő magyar elbocsájtottak iparágak szerint 2020 első négy hónapjában

Forrás: G7 adattár 2020

A turizmusban tehát 5041 Ausztriában élő magyar vált munkanélkülivé 2020 elején. A G7 kiszámolta azt is, hogy feltehetően mennyi ingázó esett el jövedelmétől, ők 4800-an lehettek.

Az osztrák statisztikai hivatal adatai alapján a járványhelyzet ellenére 2020-ban is közel 4000 fővel emelkedett az Ausztriában élő magyar nemzetiségűek száma. Így több mint 91 ezer honfitársunknak volt állandó lakcíme az országban, amivel Németország és az Egyesült Királyság után ez volt a harmadik legnagyobb magyar populáció Nyugat-Európában. Bár mint említettem korábban az ingázók és a kint lakók száma 40%-60% arányban eltért, 2020-ra ez a szám szinte megegyezett. Ennek a változásnak nyilvánvalóan az lehet a fő oka, hogy az említett évben az osztrák kormány számos juttatást megvont az ingázóktól. (G7 adattár 2021)

3.4 A KIVÁNDORLÁS KÖVETKEZMÉNYEI MAGYARORSZÁGON

Bár a migráció mértéke egyre növekvő probléma, politikai szerepet eddig főleg a menekültválság kapcsán az illegális migrációt szabályozva kapott. Sajnos a külföldre vándorló magyarok itthon tartására nincs megfelelő migrációs stratégia. A szabad határátlépés természetesen senkit nem korlátoz, a magasabb bérek, megfelelő szociális környezet és biztosított életminőség pedig csak tovább emelik számos európai ország, köztük Ausztria fényét is. Amellett azonban, hogy a mozgósítható munkaerő hazánkban egyre csökken, számos egyéb hátulütője is van az országot elhagyók számának gyarapodásának.

A fiatal munkaerő kiáramlása tovább súlyosbíthatja az elöregedő társadalmak problémáját. Miközben a nyugdíjkorú népesség nagysága növekedhet, a szociális ellátórendszerek, így a nyugdíjrendszer és az egészségügyi ellátórendszer fenntarthatósága veszélybe kerülhet. Ez Magyarországon kiemelten nagy kockázatot jelent, mivel az aktívak száma előre tekintve csökken, ami a kivándorlást tovább erősíti.

Mivel a gazdaságban a kivándorlással az itthon maradt elérhető munkaerő mennyisége növekszik, a bérekre gyakorolt hatás kellemetlenül érintheti a munkaadókat. Feszesebb munkapiacra kevesebben versenyeznek egy adott állásért, a bértárgyalásokon a munkavállaló alkuereje nő, ez bérnövekedéshez vezethet. Egyes csoportokban munkaerőhiány, külföldön viszont illeszkedési problémák is felléphetnek, ha olyan képzettségűek vállalnak munkát, akikből túlkínálat van.

Egy másik országba való áttelepülés a kereskedelmet is megváltoztatja. Gyakran a személyek vándorlása helyettesíti az áruk vándorlását, így a külkereskedelem mérséklődéséhez vezet. Ugyanakkor a kivándorlók mérsékelik a nemzetközi kereskedelem nyelvi, kulturális, intézményi és egyéb akadályait, empirikus tanulmány alapján a nemzetközi vándorlás külkereskedelmet növelő hatására találnak bizonyítékot.

Létezik azonban egy kézzel meg nem fogható hatás is, melynek alakulása erősen befolyásolhatja a gazdaságot. A kivándorlás ugyanis befolyásolja a gazdaságban elérhető humán tőke, tudás mennyiségét és annak fejlődését is. Az úgynevezett agyelszívás (brain drain) „annak a jelenségnek a neve, amikor a szakemberek elhagyják azt az országot, melyben képzettségüket szerezték, és egy másik országban hasznosítják tudásukat.” – írja a lexikon szerinti megfogalmazás. Ezek alapján a kivándorlás tovább növeli a szegény és gazdag országok közötti különbségeket, különösen, ha az agyelszívás egy-egy ágazatban nagyobb mértékben jelentkezik. Az

agyelszívásnak azonban a küldőországra is lehetnek pozitív hatásai. Az agygyarapodás (brain gain) során a hazatérők otthonukban adják tovább a külföldön megszerzett tudást, tapasztalatot. Általában viszont megfigyelhető, hogy a fogadó országokban a migráns munkaerő a végzettségénél, tapasztalatánál alacsonyabb munkakörben tud csak elhelyezkedni, ezáltal visszatérve sem tudják a pozitív hatásokat előidézni. (Bodnár-Szabó, 2014)

3.5 A KÉT ORSZÁG MUNKAVÁLLALÓI HELYZETÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Az összevetéshez ebben az esetben is táblázatot készítettem. A vizsgált adatok összefoglalása a következő táblázatban olvasható.

	Ausztiai magyarok	Magyarország
Munkavállalói adatok 2019		
Összes magyar foglalkoztatott	97.000 fő	4.500.000 fő
Foglalkoztatottak száma a turizmus szektorban	17.891 fő	186.600 fő
Megoszlás az összes iparág között	18%	4%
Nettó átlagkereset (1€=360 Ft)	1.500 € $\approx$ 540.000 Ft	240.000 Ft

15. Ábra: Az ausztriai és magyarországi magyarok helyzetének összehasonlítása megadott szempontok alapján

Forrás: KSH és G7 adattár alapján saját szerkesztés

Ahogy a táblázatból is kiderül, bár 2019-ben a Magyarországon foglalkoztatott 4,5 millió főből több, mint 186 ezren választották a turizmus-vendéglátás iparágat, ezzel 4%-os részesedést szerezve az összes iparágból. Az Ausztriában dolgozó 97 ezer magyar közül pedig majdnem 18 ezer ember a turizmusban tevékenykedett, 18%-os megoszlással az összes iparág között. Ez a táblázat nyilván csak a magyar munkavállalók adatait szemlélteti, nem szabad elfelejteni, hogy az osztrák turizmusban 170 ezernél is több más nemzetiségű (beleértve osztrák) munkás dolgozott.

Áttérve a nettó átlagkeresetekre jól látható a szektorban Ausztriában való munkavállalás egyik fő oka. Míg kint 540.000 Ft volt a havi átlagbér, itthon mindössze 240.00 Ft. Ezzel akár ugyanazért a munkáért 2,25x annyit lehetett keresni nyugati szomszédunknál 2 évvel ezelőtt, nem is beszélve arról, hogy számos esetben ingyenes szállást és étkezést is biztosítanak a munkaadók.

Összegzésként tehát elmondható, hogy a felvetésként felállított magasabb munkabérek szerepe eddigi kutatásaim alapján döntő jelentőséggel bírnak a munkahelyválasztás során. Kevés olyan munkavállaló van, aki ekkora összegre nemet mondana. A fiatal 18-30 éves korosztály pedig még mobilisebb is, általában nem korlátozzák őket olyan érzelmi tényezők, mint a gyerekek, idősebb szülők vagy a szülőhelyhez való ragaszkodás, szívesen próbálják ki magukat új helyzetekben, látnak világot. Sokuk számára vonzó a gyakran felajánlott kedvező vagy ingyenes szállás és napi 3 étkezés biztosítása is. Az előrelátóbbak a megszerzett jövedelemből félretesznek, idősebb korukra hazaköltöznek, tudásukat otthon adják tovább vagy vállalkozást indítanak.

4. PRIMER KUTATÁS KIÉRTÉKELÉSE

Mivel célom az volt, hogy a téma vizsgálatában minél több embert érjek el, a primer kutatáshoz kérdőívet alkalmaztam. Segítségemre szolgált, hogy tapasztalataim alapján az ausztriai magyarok nagyon összetartó közösség, így számos csatorna szolgál közöttük információátadásra. Így találtam rá még a szakmai gyakorlatom megkezdése előtt több olyan Facebook csoportra, melyek a határátlépéshez vagy munkakereséshez szolgálnak értékes tájékoztatást. A társulások nagyon jól szolgáltak főleg a koronavírus alatti információrengetegben, de a többeszes létszám a kérdőívem kitöltésében is készségesen segített.

Így tehát a stratégiám az volt, hogy az űrlapot megosztom a személyesen ismert volt munkatársaim körében, valamint nyilvánossá teszem néhány a turizmus-vendéglátásban munkát kereső vagy hoteleket értékelő csoportban. A magyarokról sajnos amúgy is köztudott, hogy szeretnek az interneten véleményeket írni, főleg név nélkül. Ez nekem pont kapóra jött, a felvezető szövegben kifejezetten kértem a

válaszadókat, hogy legyenek minél őszintébbek, osszák meg velem személyes álláspontjaikat. A válaszok talán ennek is köszönhetően sok esetben megrendítőek voltak.

Mivel a kérdéseim az átlagos közvéleménykutatásoknál több kifejtős választ igényeltek úgy döntöttem nem fordulok külső konzulenshez. A legfontosabb célom az volt, hogy minél nagyobb számú mintát gyűjtsek, akik saját perspektíváikból nyilatkozva segítik a kutatást. A munkavállalók véleménye az állásukról egyébként is egy olyan téma, amelyben minél több felet kell meghallgatni az értékítélethez. A következő válaszok 260 résztvevő meglátásait tükrözik.

4.1 DEMOGRÁFIAI ADATOK

Bár úgy gondolom a „megrendítő válaszok” kifejezéssel már sikerült felcsigáznom az olvasót, kezdjünk mégis inkább a szárazabb tényekkel. Nézzük meg először milyen demográfia jellemzi válaszadóim körét, illetve alapjában véve milyen munkaórákban, munkakörökben dolgoznak az alanyaim.

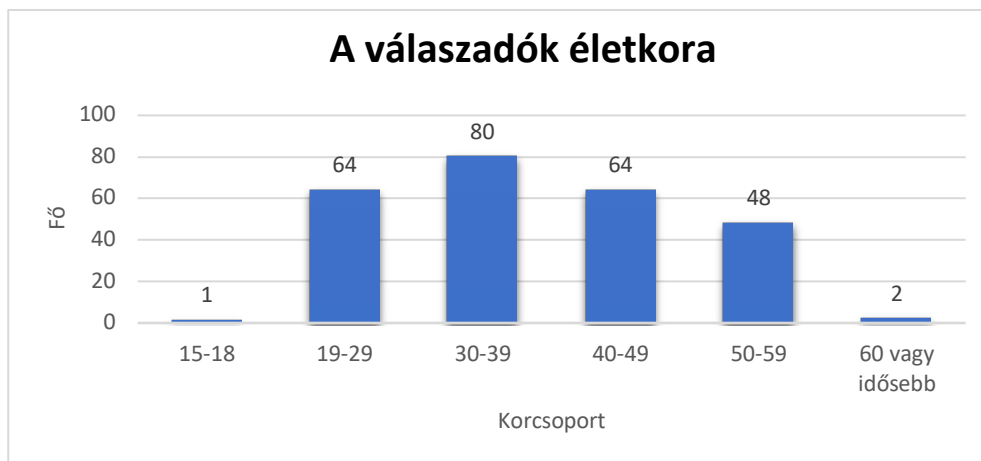
Ahogy azt már említettem 270 fő adta nekem a bizalmát kitöltésével, fontos szempontnak tartottam azonban, hogy kiszűrjem a „bámészkodókat” és csak olyanok adhassanak válaszokat, akik ténylegesen dolgoztak/dolgoznak Ausztriában. Így tehát első kérdésként ezzel indítottam, a nemleges választ adók számára a felmérés azonnal véget ért. 11 fő tartozik a pirossal jelölt egységbe, tőlük eltekintve 259 tényleges résztvevővel, 95,9%-kal számolhattam. Ezt az alábbi kördiagram mutatja.



16. Ábra: Az Ausztriában dolgozó válaszadók kiszűrése *Forrás:*

Google Forms alapján saját szerkesztés

Áttérve a nemekre többségben nők adtak válaszokat, 191 fővel a csoport 74%-át, míg a férfiak mindössze 68 fővel a fennmaradó 26%-ot képviselték. Megkérdezettjeim életkorát tekintve a 30-39 éves korcsoportból érkezett a legtöbb kitöltés, 80 fő a válaszadók 31%-át tette ki. Véleményem szerint ez a korcsoport egyébként is a leginkább munkaképes, a 19-29 éves korosztály gyakran még tanul, a 40-49 évesek pedig általában rendelkeznek már olyan egzisztenciával, hogy bár, ha külföldön is, de elsősorban nem a turizmus-vendéglátásban helyezkednek el. Mivel Ausztriában hivatalosan 15 éves kortól lehet munkát vállalni, alsó határként őket is feltűntettem, bár várható volt, hogy nem sokan fognak ebbe a kategóriába tartozni. Az összesítés a következő diagramon látható.



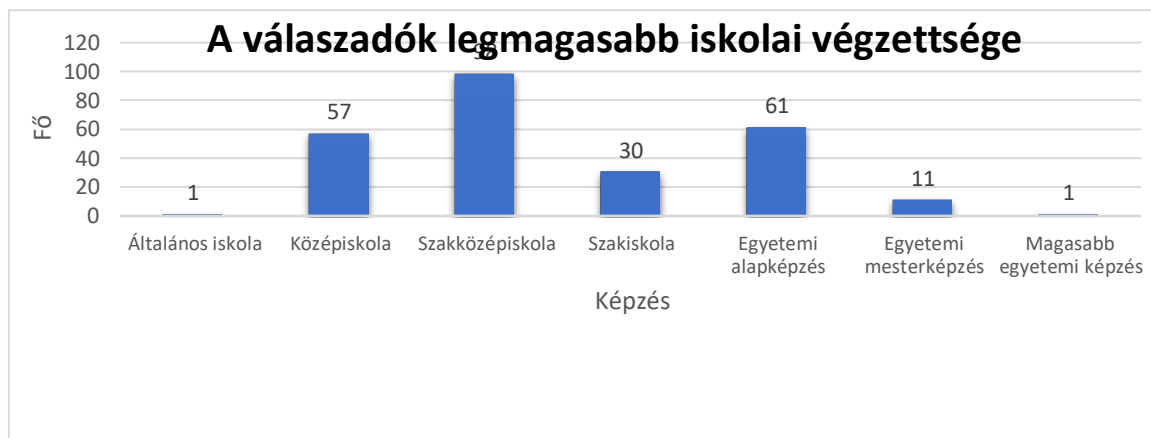
17. Ábra: A válaszadók életkora

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

A lakóhely típusa előtt érdemes megnézni hány kitöltő él egyáltalán Magyarországon és dolgozik ingázva. Az összes kitöltő 24%-a, 61 fő. A többség Ausztriában lakik, ők 75%-kal 194 főt tesznek ki, míg a maradék 4 ember home office-ban dolgozik. Fővárosban, így Budapesten vagy Bécsben 5-en laknak, a többség 171 fő városokban él, 83-an pedig falvakból érkezve dolgoznak. Meglepőnek találtam, hogy a fővárosokból csak kevesen vettek részt, hiszen a gyakorlatom alatt volt hozzáférésem a beérkező jelentkezésekhez is. Hozzánk a hotelbe ugyanis főleg Budapestről voltak jelentkezők, mindig csodálkoztam rajta, hogy olyan messziről szeretnének Ausztriába jönni.

Kutatásom fontos eleme a képzettségek vizsgálata is. Mint ahogy már említettem a turizmusvendéglátásban számos munkakör nem kíván végzettséget, a feladatok nagy része betanulható, éppen ezért is lehet olyan széles körben népszerű. Tapasztalataim alapján azonban azok a munkakörök, melyekkel igazán magas béreket lehet keresni magas elvárásokat állítanak. Így a konyhában dolgozóknak, elsősorban szakácsoknak, de minden az ételkészítéssel közvetlen kapcsolatba kerülő munkaerőnek szüksége van valamilyen végzettségre. A szakácsoktól szakvizsgájuk eredményét és a gyakorlati helyeiket kéri, míg a fizetőpincéreknek között főleg a minél több tapasztalattal rendelkezőknek van esélye. Mivel Ausztriában az iskolarendszer a magyartól kissé eltérő az úgynevezett Tourismsschule elvégzésével akár saját egységet is nyithatunk, nincs szükség egyéb képesítésre, de rengeteg „gyorstalpaló” kurzus is létezik a könnyebb munkakereséshez. Szintén megjegyzésre méltó még, hogy bár a munkanélküli segély jóval magasabb, mint országunkban az Osztrák Munkaügyi

Hivatal egy hosszabb segélyigénybevételi időszak után előszeretettel küldi az egyéneket ilyen képzésekre esélyeik növeléséhez. Valószínűleg nem állítok azzal valótlant, ha úgy találom a magyar oktatási rendszer kevésbé specializált, inkább kapunk általános képzettséget és értünk kicsit mindenhez. Így a végzettségek körülbelül 7 szintből állnak, a következő táblázat mutatja ezeket, valamint a kitöltők arányát tanulmányaik szerint.



18. Ábra: A válaszadók iskolai végzettsége

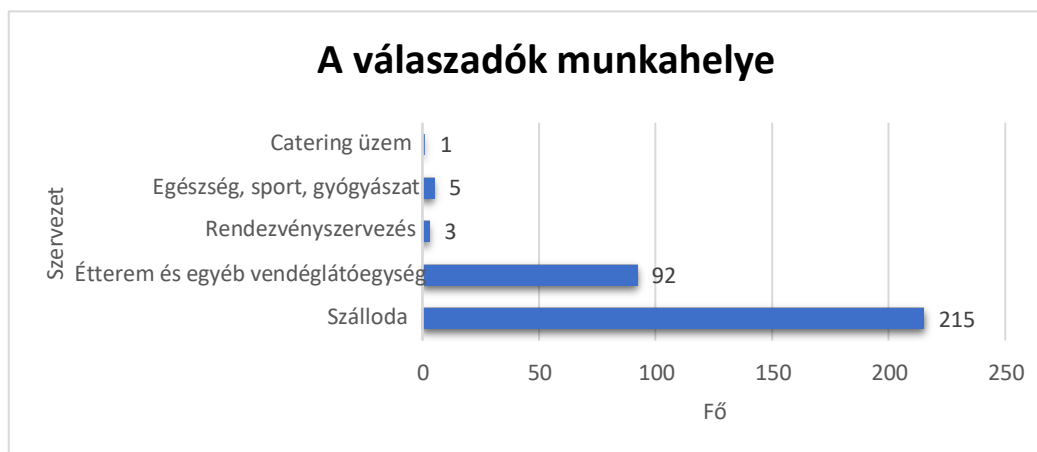
Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

2021-re talán általánosságban elmondható, hogy majdnem mindenki rendelkezik az általános iskolainál magasabb végzettséggel. A kérdőívemben ugyan sikerült kifogni egy kivételt 1 fő személyében, de ez még nem számottevő. A legtöbben egyébként szakközépiskolában végeztek, 98 fő rendelkezik érettségivel és szakmunkásvizsgával is. Visszaulva az életkorra és újra a 30-39 éveseket a figyelem középpontjába helyezve szintén megállapítható, hogy a szakközépiskola választásának trendje vélhetően akkor jelent meg, amikor ők álltak továbbtanulás előtt, így várható volt, hogy ez a végzettségtípus fog ennél a kérdésnél is a legnagyobb arányban megjelenni. Őket meglepő módon az egyetemi alapképzést végzők követik. Mivel a kérdés a befejezett tanulmányokra utal bizonyos, hogy a 61 fő nem a szakmai gyakorlat céljából vállalt munkát, így ők tényleges főállásban választották a turizmust. Utólag visszagondolva érdemes lett volna kitérni a tanulmányok kapcsán arra, hányan végeztek a témához kapcsolódó képzést, főleg az egyetemisták tekintetében. Megint csak saját tapasztalat ugyanis, hogy rengeteg magyar diplomás dolgozik Ausztriában a végzettségénél alacsonyabb munkakörben ezzel elősegítve a már említett agyelszívás hatást. A középiskolát befejező érettségizettek közül 57-en vettek részt a kutatásban és 30 szakiskolás adta meg válaszait. Mivel ebben az iparágban a magyarok számára

egyébként sem Ausztriában van a legnagyobb előrejutás lehetőség érthető, hogy a mester vagy magasabb egyetemi képzéssel rendelkezők sem elsősorban itt keresik a lehetőségeket, ez a kitöltők számán is látszik 11 fő az utóbbi és 1 fő az előbbi kategóriába tartozik.

4.2 A KITÖLTŐK FOGLALKOZÁSÁVAL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK

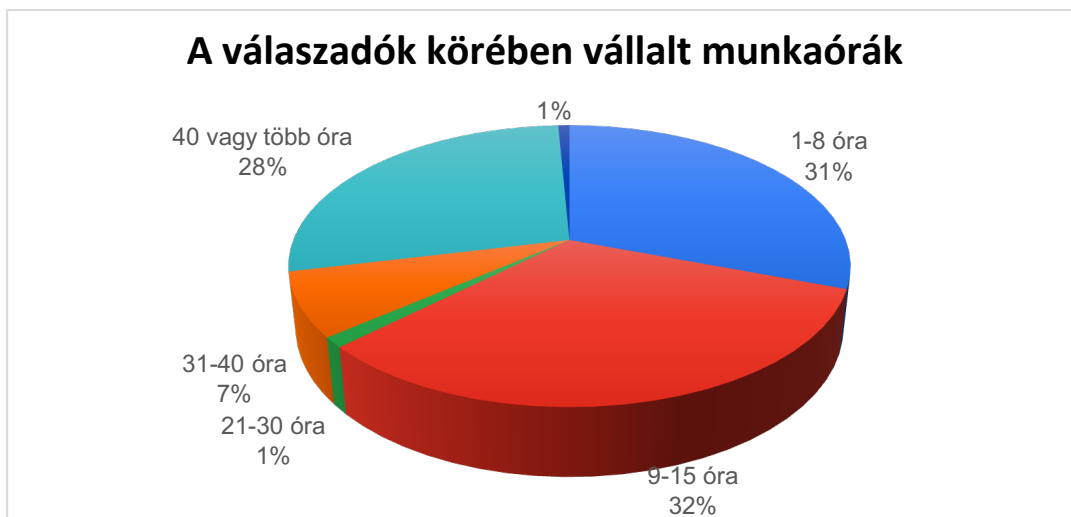
A demográfia elemzése után érdekesnek találtam nagy hangsúlyt fordítani a munkahelyek típusára is. Az elsődleges kérdés természetesen, hogy milyen turisztikai szervezetnél dolgoznak a kitöltők. Bár opcióként megadtam az utazási iroda, utazási ügynökség, információs iroda, valamint a bővítés lehetőségét is várható volt, hogy ezekből a munkakörökből nem sok válasz fog érkezni. Ausztriában ugyanis megfigyelhető, főleg a kisebb településeken, hogy számos munkakör a köznyelvben gyakran emlegetett kihalási alapon működik. Ahol a turizmus csak szezonális ott nyilván az ehhez tartozó intézmények nyitvatartása is. Így egy strandkasszába vagy utazási irodába már jóval előre keresik az üresedéseket betöltőket, akik általában a lakóközösségből kerülnek ki. Az is elmondható, hogy ebben a szakmában olyan területekre keresnek elsősorban külföldi munkaerőt, melyek nagy számú segítséget igényelnek és nincs annyi ismerős, barát, családtag amennyi a feladatok elvégzéséhez szükséges lenne. Ezeknek a tényeknek az ismeretében ábrámon csak azokat a szervezeteket tüntetem fel, ahol volt válaszadás.



19. Ábra: A válaszadók által betöltött szerep a turisztikai szektorban

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

A korábban leírtak alapján tehát nem meglepő, hogy a legtöbb válaszadó akár egy közepes méretű ház esetében is 100-200 főt foglalkoztató szállodaiparból került ki. Ők 215 fővel az összes válaszadó 83%-át adták. Éttermekben vagy egyéb vendéglátóegységben 92-en 36%-kal dolgoznak, míg az egészség, sport, gyógyászat oldaláról 5, a rendezvényszervezésből 3 kitöltés érkezett. 1 válaszadó egy catering üzemből is van, ez a munkaterület véleményem szerint még Magyarországon sem túl elterjedt, de nyilvánvalóan a vendéglátás része. Ez vagy egy központi konyha lehet, ahol nagy mennyiségben állítanak elő élelmiszereket turisták részére, de nekem a repülőjáratokon felszolgált fogásokat elkészítő egység jut róla eszembe. Mivel csak 1 válasz érkezett a munkakörből messzemenő következtetések sajnos nem vonhatók le. Amikor a munkaórákat vesszük figyelembe szintén érdemes néhány ténnyel tisztában lenni. A szezonmunkában dolgozóknál általános az idő rövidsége miatt, hogy 40 vagy több órában vannak alkalmazva. A túlóra nagyon jól fizetett ezért a rövid idő alatt minél többet felhalmozni kívánók előszeretettel vállalják. Persze itt fontos megemlíteni azt is, hogy nekik 4-5 hónap alatt kell annyit pénz felhalmozni, ami aztán a többi hónapban is kiszolgálja az igényeiket. Az éves állással rendelkezők rendre kevesebb órát vállalnak. Ennek számos oka lehet, de a legfőbb, hogy így is nagyobb összegeket keresnek, mint Magyarországon és van idejük elkölteni is a javakat. Az is gyakori, hogy inkább 2 helyen dolgoznak a változatosabb munkavégzés miatt, esetleg kisebb vállalkozást kezdenek otthon. Van azonban még egy nagyon kedvező lehetőség, amely mind a munkaadó, mind a munkavállaló javára válik: aki 8 vagy kevesebb órában dolgozik nem adóköteles. Ezáltal a cégeknek nem kell járulékokat fizetni az így alkalmazottak után és ők a teljes munkabért kapják kézhez. Hátulütője, hogy ezáltal a dolgozó nincs biztosítva, de aki Magyarországon fizeti maga után az ellátáshoz szükséges adót nem is szorul az osztrák biztosításra. Emellett a munkaadónak is jól jön, hogy egy pörgős szombaton több emberre számíthat. Arról nem is beszélve, hogy ezzel a munkával havonta alaphangon 350-400 €-t lehet keresni. A kördiagram a vállalt munkaórákat mutatja a kitöltők körében.



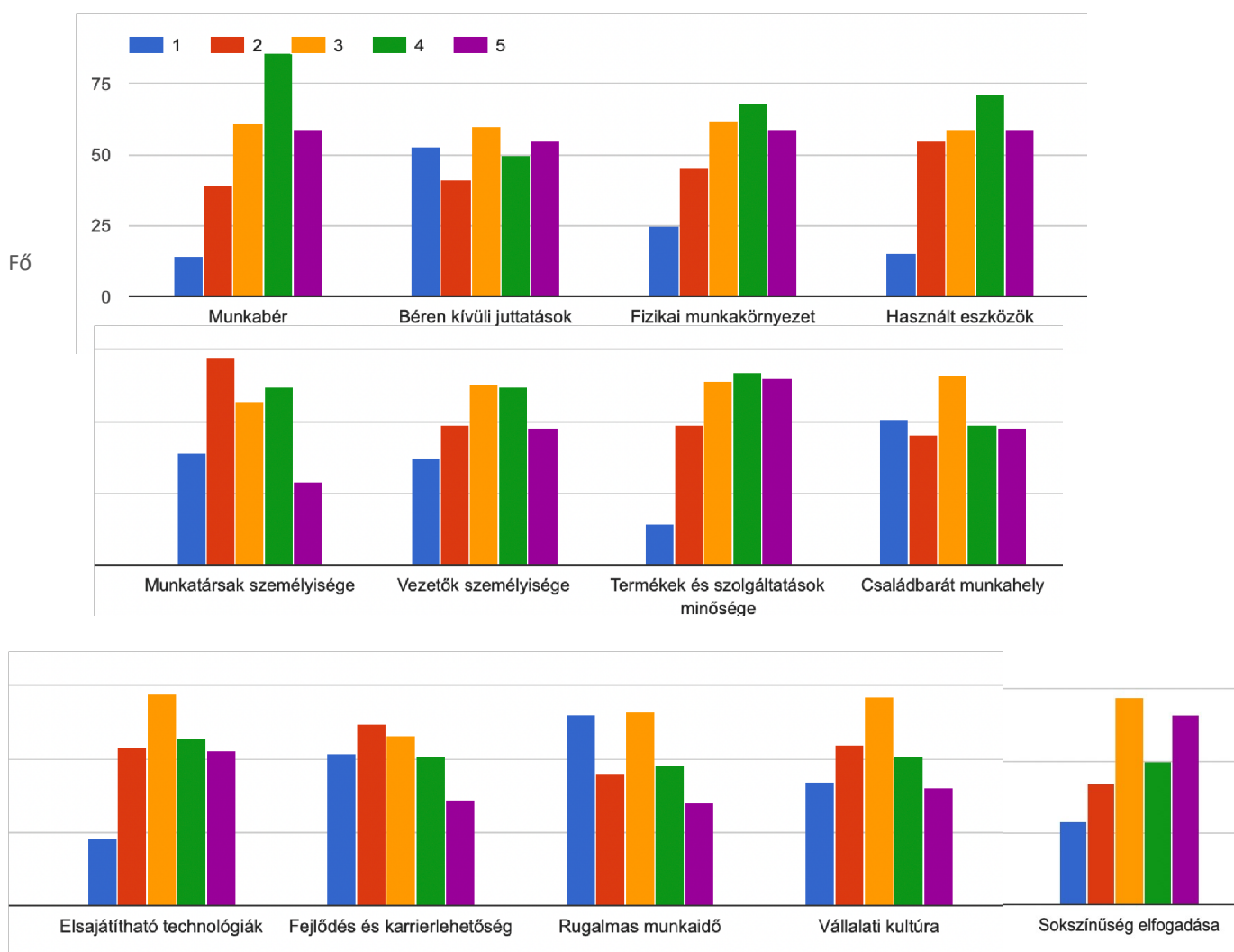
20. Ábra: A válaszadók körében vállalt munkaórák

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

Mint azt előre is jeleztem kiderül, hogy a többség körében nem a nálunk megszokott 40 órás munkarend a jellemző. A legtöbben 9-15 órát vállalnak, ők 84-en vannak, de csak egy hajszállal marad el a méltán kedvelt 8 órás alkalmazotti lehetőség, amit 79 fő részesít előnyben. Ezután következik a szezonokra jellemző 40 vagy több óra 72 fő képviselésében és a 31-40 órások csak 19-en vannak. A munkaórákban való rugalmasság egy olyan tényező, ami Ausztriát mindenképpen vonzóbbá teheti. Az éves állással rendelkezőknél is gyakori az órák csökkentése vagy emelése a forgalomtól függően. Mindenképp pozitív, ha a dolgozókra nem terhelnek akkora nyomást a munkaórák számával és inkább kijelölik a pangó időszakokat. Nem egyszer láttam Magyarországon, hogy a munkaadó a reggeliztetés után a szállodában marasztalta a pincéreket, holott az ebédeltetéssel járó forgalom csak délben kezdődött. Ennek sok esetben semmi értelme nincs, hiszen természetesen mindig akad mit csinálni, de a kiadásokat tekintve abszolút nem kifizetődő. Ennek az „üresjáratnak” az elkerülésére az osztrákok a Zimmerstunde intézményét alkalmazzák. Ez a nevéből eredően egy olyan időszak, amikor a dolgozó néhány órára hazamehet, majd a következő forgalmas időszakra visszatér. A pincéres példa esetében tehát bejön reggeliztetni, délre hazamegy, majd az esti műszakra visszatér és így osztva dolgozik 4-4 órát. Bár elsőre számomra is úgy hangzott, mintha az ember ezzel egész nap dolgozna, de a munkavállalók nagyon szeretik, mivel így sokkal kipihentebben tudják elkezdni az esti műszakot, ami aztán általában úgyis a vártnál tovább húzódik és túlórához vezet. A következő kérdés szintén a munkavégzés időtartamára utal. Mint már említettem Ausztriában szinte kultusza van az éves állások mellett a szezonmunkának. Gyors és

olyan szempontból egyszerű pénzkereseti lehetőség, hogy az egyes pozíciókra: szobalány, konyhai kisegítő, mosogató, gondnok képesítés nélkül bárki betanulhat. Aki viszont nem bírja a hajtást hamar kihullik. A szezonális hotelek, éttermek véges nyitvatartásuk miatt pár hónap alatt akarnak akkora forgalmat elérni, ami aztán egész évre biztosítja a megélhetésüket. Ezért gyakran túlvállalják magukat, minden szobát fel akarnak tölteni és minden asztalhoz vendéget ültetnek. Ezáltal a dolgozók vállára is sokkal nagyobb felelősség kerül. Ami a szezonmunka választásában mégis hívogató, hogy 3-4-5 hónapos munka után az év többi részére olyan magas munkanélküli segélyt igényelhetnek, amiből akár egy egész család fenntartható. A szezonális hoteleknek azonban sok esetben van téli és nyári szállója is, így a dolgozók csak a köztes időszakokban nincsenek foglalkoztatva. Sajnálatos azonban, hogy tapasztalataim alapján ebben a foglalkozástípusban a kis számú ténylegesen képzett munkaerő mellett a fluktuáció is jelentős. Nem kevés fejtörést okoz a vezetőségeknek az egyik napról a másikra meg nem jelenő munkavállalók és az új szezonnal induló állandó üres helyek betöltésének megoldása. Többek között ezen szempontok miatt bár nem meglepő, de nem pozitív, hogy a kitöltők közül is 160an dolgoznak szezonmunkában, ami az egész minta 62%-át jelenti. Éves állással ezek szerint 99-en rendelkeznek csak, ők 38%-ot jelentenek.

De mi a helyzet a válaszadók elégedettségével? Ez az egyik legfontosabb szempont, ugyanis mérésével találhatjuk meg azokat a gyengeségeket az osztrák vállalatoknál, amiből mi előnyt tudunk kovácsolni. A kérdés tehát az volt, mennyire elégedettek a dolgozók a munkahelyükön az alább felsoroltakkal, ahol az 1-es az elégedetlenséget, míg az 5-ös érték az elégedettséget jelentette. Ennek tudatában vizsgáltam a következő diagramokat.



21. Ábra: A válaszadók elégedettsége
munkahelyükkel

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

Tekintsük át először, hogy a válaszok alapján milyen erősségei vannak az osztrák turizmussektornak. A legtöbb 5-ös értékelés a sokszínűség elfogadására érkezett. Már a szekunder kutatásból is kiderült, hogy a munkavállalók legnagyobb része nem osztrák, Magyarországról, Szlovákiából, Romániából és számos egyéb környező országból tevődik össze a dolgozói gárda. Így az elfogadás mind a munkaadó, mind a munkavállalók részéről alapkövetelmény. Az én főnököm mindig hangsúlyozta, hogy neki nem számít egy ember kinézete vagy származása, a lényeg egyedül, hogy a munkáját jól végezze. Ezt a meglátást pedig számos munkaadó követi. A második leginkább vonzó tényező a termékek és szolgáltatások minősége volt. Szintén általánosságban elmondható, hogy szomszédaink nagyon odafigyelnek a kínált minőségre. Bár a szálláshelyek árai sok esetben magasabbak, mint nálunk a kínálatra

nehéz panaszt tenni. Ez természetesen az ott dolgozókat is büszkévé teszi, szívesebben ajánlják a javakat a vendégeknek is. Hasonlóan jól szerepelt még a használt eszköz minősége és a fizikai munkakörnyezet is.

Meglepő, hogy a munkabérrel a leírtaktól kevésbé vannak csak megelégedve, erre a legtöbb 4-es értékelés érkezett. Az is tény azonban, hogy 1-es pontozást is ez az állítás kapott legkevesebbet, de az ember mindig egy kicsit többet akar, valószínűleg ezzel magyarázható az inkább négyes értékelés. Viszonylag jól szerepelt még a vezetők személyisége is, amire leginkább 3-4 pont érkezett.

A béren kívüli juttatások, családbarát munkahely és elsajátítható technológiák állításra érkezett értékelések közel semlegesnek tekinthetők, mivel főleg 3-as értékelést kaptak. Munkahelye válogatja melyik tényezőre mekkora hangsúlyt fektetnek, így lehetnek ennyire eltérőek a vélemények. A béren kívüli juttatásoknál azonban fontos megjegyezni, hogy Magyarországgal ellentétben a 13-14. havi fizetés mellett kedvező árú, vagy térítésmentes szállás és ellátás lehetőségét is. Szintén nagyrészt 3-asokat kapott a vállalati kultúra, ami a szezonmunka miatt válhat elsősorban személytelenné. Térjünk rá a legkevesebb pontot kapó tényezőkre, melyek javítása nagyban befolyásolhatja a magyar turizmus sorsát is. Feltűnően sokan pontozták le a munkatársak személyiségét. A munkahelyi konfliktusoknak számos oka lehet, köztük a már említett sokszínűség is. Ez persze elősegíti az elfogadást, de sok esetben a különböző kultúrák nehezen férnek meg egymás mellett. Így az egyes munkakörökben nyelvi nehézségek is léphetnek fel, melyek további súrlódásokat okoznak. A rugalmas, illetve a felmérés alapján inkább rugalmatlan munkaidő szintén gyengeség, ez azonban véleményem szerint inkább összességében a turisztikai szektor számlájára írható, persze a szezonmunka csak még inkább kidomborítja. Végezetül pedig a fejlődés és karrierlehetőség kapott alacsony pontokat. Itt elmondható, hogy karriert tényleg nehéz építeni a már bemutatott „kihalásos módszer” miatt is, de a főbb ok valószínűleg inkább a képesítés hiánya. Kevés eséllyel lesz ugyanis egy végzettség nélküli mosogatóból szakács, vagy pincérből étteremvezető. Az esetek nagy többségében azonban a külföldi vendégmunkásoknak nem is ez a célja, csupán a minél előbbi jövedelemhez jutás.

A fejezet lezárása előtt tekintsünk még át egy érdekes vizsgálódási pontot, mégpedig a havi átlagfizetéseket. Miután ez a szempont nagyrészt 4-es értékeléseket kapott nézzük meg miért is lehet a külföldön munkát vállalóknak oka panaszra. Az alábbi kördiagram a kérdés összegzését szemlélteti.



22. Ábra: A válaszadók havi nettó átlagjövedelme

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

Az ábrát vizsgálva több tényező is feltűnik. Az első, hogy amint a kutatásból kiderült a válaszadók igen nagy része 31% csak 1-8 órában dolgozik. Mint említettem ezzel átlagosan 350-400 €-t lehet keresni. Itt viszont látható, hogy mind a 0-500 €-t, mind az 501-1000 €-t keresők aránya nagyon alacsony. Az összes válaszadóból csak 12 fő választotta ezt az opciót. Innen arra tudok következtetni, hogy az egyes tartományokban ez is eltérő. Burgenlandban átlagosan 1000-2000 € közötti összegeket lehet keresni, valószínűleg ez a téli szezonra specializálódott Tirolban, esetleg a fővárosban még magasabb. A téli szezonban egyébként is magasabb a hétvégi kisegítők aránya, így könnyen lehet, hogy jobban meg is vannak fizetve. A többség tehát 1001 és 2000 € között keres, ami átszámolva 325.000 és 650.000 Ft között van. Saját tapasztalataim alapján Burgenlandban egy szobalány vagy mosogató könnyen visz 1300 €-t haza, a talpraesett pincérek bére a borralalóval eléri a 2000 €-t is. Ennél többet ebben a szektorban rendre a szakácsok, cukrászok esetleg a régóta alkalmazásban levők keresnek. Megállapítható, tehát, hogy bár a megkérdezettek többsége alaphangon 1000 €-val megy haza (ez a gyakornoki fizetés) nem beszélve a béren kívüli juttatásokról, a 4-es értékelés mégis arra utal: többet szeretnének. Véleményem szerint a magyar fizetésekhez képest jelenleg ezek irreális elvárások, kis nyelvismerettel egy szakmával nem rendelkező is komoly egzisztenciára tehet szert Ausztriában, akár néhány év alatt.

4.3 A KIÉRTÉKELT ADATOK ÖSSZEGZÉSE

Bár a fent leírt fejezet csak a kiértékelés első része volt, már itt is számos olyan információra tehetünk szert, ami a magyar turizmus számára is hasznos lehet. A könnyebb átláthatóság érdekében SWOT-analízist készítettem a kapott eredményekről.

Erősségek - Fejlődés és karrierlehetőség - Szorosabb munkatársi kapcsolat - Lakóhely közelsége - Családbarát munkaidő	Gyengeségek - Alacsony munkabér - Béren kívüli juttatások hiányossága - Elavult technológiák
Lehetőségek - Aggyarapodás (brain gain) - Szezonmunka főleg fiataloknak - Németül nem beszélők - Koronavírus miatt itthon maradtak	Veszélyek - Képzett munkaerő kivándorlása - Jogokat védő szervezet hiánya - Osztrák nyugdíj - Humáninfrastruktúra fejletlensége

Magyar turisztikai
szektorban való
munkavállalás

23. Ábra: SWOT-analízis

Forrás: Saját szerkesztés

Az elemzés azon tényeket hivatott összegyűjteni, melyek a magyar turisztikai szektorra pozitív vagy negatív hatással lehetnek. Az első sor a belső tényezőket, míg a második sor a külső tényezőket vizsgálja.

Az erősségek közé besorolható a fejlődés és karrierlehetőség, hiszen országunkban egyrészt jóval kevesebb az Ausztriában elterjedt családi vállalkozásforma, ahol gyakran rátermettségtől függetlenül a következő generációk öröklik egy szállás vagy vendéglátóegység üzemeltetési jogát. Nálunk a fenntartók gyakran adják vállalkozásaik irányítását külső megbízottak kezébe, kiválasztásuk körében nem a rokoni viszony, hanem a képzettség és tapasztalat a mérvadó.

Szorosabb munkatársi kapcsolat kialakulása annak köszönhető, hogy a Balaton és vonzáskörzete kivételével gyakorlatilag mindenhol éves állások kerülnek kiosztásra. Ezáltal a kollégáknak több ideje van egymás megismerésére és szorosabbra tudják fűzni a munkakapcsolatokat. A munkavállalók körében álláskeresésnél fontos szempont a lakóhelytől való távolság. Aki Magyarországon marad nagy valószínűséggel nem választ munkahelyet lakhelye 50 km-es körzetétől. Ezáltal az ingázás idejét is nagyban csökkenteni tudja, illetve minden nap hazatér családjához, szeretteihez. Az emocionális tényezőket tekintve pedig sokak számára ez a legfőbb szempont, ami akár a magas pénzkereset lehetőségét is felülmúlja. Az ingázási idő lerövidülésével a munkaidő is családbaráttá válik, az utazás helyett van lehetőség az élet fontosabb dolgaival foglalkozni.

Gyengéséggént egyértelműen az alacsony munkabér jelenik meg legfőbb szempontként. Egy olyan tényező, melyben Magyarország jelenleg nem tudja felvenni a versenyt nyugati szomszédunkkal. Szorosan ehhez kapcsolódik a béren kívüli juttatások hiányossága, egy étkezési hozzájárulás nem ér fel a 13-14. havi fizetés lehetőségével. Technológiákat tekintve pedig általában akkor kerül nálunk valami trendbe, amikor Ausztriában már 4-5 éve ismerik. Ez az elmaradottság az üzletek hatékonyságát is gyengíti.

Arra azonban, hogy a hiányosságokat kiküszöböljük számos lehetőség van. A már említett aggyarapodás segítheti az új technológiák megismertetését, előbb trendbe kerülését. A szezonmunkát főleg a fiatalok tudják végezni, mivel a túlhajszoltság az idősebb 40-50 éves korosztályt nehezebben érinti, illetve ők már rendelkeznek olyan tapasztalattal, ami magasabb pozíciókat kínál. Érdemes lenne tehát őket magasabb bérekért alkalmazni, tudásuk és munkaképességeik gyakran felérnek 2-3 a fiatalabb korosztályt képviselő jelentkezőével. Bár a némettudás egyes munkakörökben a személyzethiány miatt már nem elsődleges elvárás, ezt sokan nem tudják. Éppen ezért tapasztalatuk ellenére nem mernek kockáztatni és Ausztriában munkát vállalni. Ők, illetve a koronavírus miatt munkájukat elveszítő a turizmusba való bevonása szintén a magyar vállalkozások javára válna.

És milyen veszélyek leselkednek a szektorra? A képzett munkaerő kivándorlása, mely köszönhető a már említettek mellett a humáninfrastruktúra fejletlenségének, a jóval magasabb osztrák nyugdíjlehetőségnek és egy olyan jogvédő szervezet hiányának, ami Ausztriában az úgynevezett munkáskamara (Arbeiterkammer). Ez az intézmény szigorúan monitorozza a munkavállalókkal elkövetett szabálytalanságokat és

tanácsadással segíti, bejelentés esetén felülvizsgálja a munkaügyeket. Előnye, hogy a külföldiek számára is van fogadás a saját nyelvükön, aki Ausztriában kezd dolgozni nyelvtudás nélkül, az első 5 szóban, amit megtanul ez is biztosan benne van.

4.4 A NYITOTT VÉGŰ KÉRDÉSEK ELEMZÉSE

A dolgozat utolsó szakasza az adatok feldolgozása után a véleményeket tartalmazza. Azokat a véleményeket, melyeket válaszadóim elmondtak jelenlegi helyzetükről, kétlaki vagy ténylegesen Ausztriában élő életmódjukról. Európában már sok nagyvárosban kap szerepet az a jelenség, amikor a betelepülő nem találja az identitását. A Németországban élő törökökről olvastam, hogy szülőhazájukban németnek, míg lakóhelyükön töröknek hívják őket. Ez az állapot a magyaroknál is egyre gyakrabban jelenik meg, még akkor is, ha csak egy szomszédos országba költöznek. A biztos megélhetés és rendezett életkörülmények ellenére a kivándorlóknak egy az anyagi javakat felülmúló kötelektől kell elválnia, mely gyermekkoruktól kíséri az életüket. A szülőfalu/város elvesztésével maradnak hátra a barátok, család és az emlékek. Bármennyire is befogadóak velük egy másik országban, mindig csak második nemzetiségként lesznek felcímkezve. Persze véleményem szerint ezt büszkén kéne viselni, sokan vallják be, hogy külföldön nem mernek megszólalni magyarul, nem vallják be hovatartozásukat. Ez a fejezet szemeztetés azokból a válaszokból, amelyeket a kint dolgozók ugyan életük különböző szakaszaiban, de azonos célok által vezérelve a külföldi munkavállalással próbálnak elérni.

Írásomban már eddig is feltüntettem utaló jeleket, felvetéseket arra, mi is motiválja az embereket egy akkora változás mellett, amivel megváltoznak az életkörülményeik. Néhány lehetséges válasz megadása után kértem őket jelöljék be, melyek voltak az ő legfontosabb szempontjaik, illetve egészítsék ki saját nézeteikkel. A lent található ábra ezt összesíti.

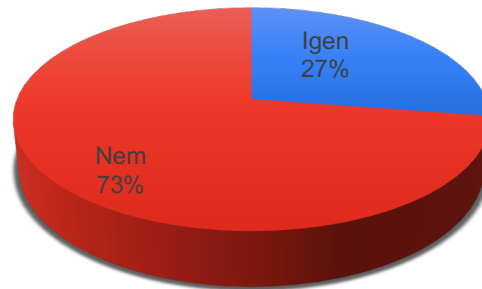


24. Ábra: A válaszadók motivációja az Ausztriában való munkavállaláshoz *Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés*

Ennél a pontnál több lehetőséget is megjelölhettek, így a 259 válaszadóból 252-en választották ki a magasabb munkabéreket, ezzel a minta 97%-a egyértelműen megnevezte a váltás fő okát. Második helyen a nyelvismeret megszerzése vagy már meglévő nyelvismeret gyakorlása végzet, a mai világban érthetően fektetnek egyre nagyobb hangsúlyt legalább 1-2 idegennyelv társalgásszintű művelésére. Ezt követi a fejlettebb humáninfrastruktúra így az iskolák, kórházak. Magyarországot mindkettő esetében egyre több kritika éri, ezért nem meglepő, hogy a bírálók inkább másik országban próbálnak szerencsét. Az új technológiák elterjedése 24 embernek fontos és a határ közelsége csak 19 fő számára mérvadó. Ez azt is jelenti, hogy a legtöbben ténylegesen a kiköltözés mellett döntöttek, az ingázás csak a környező megyékből opció. Kalandként neveztem el azt a 6 fő számára lényeges állítást, ami magába foglalja az új kultúra megismerése és a világlátás címszavak alatt futó válaszokat. Család és párkapcsolat miatt 5-en választottak külföldi munkahelyet és az egyéb kategóriába 1 fő tartozik.

Következő kérdésként megkérdeztem, terveznek-e visszatérni a válaszadók Magyarországra munkavállalás céljából. A számos statisztika és előzetes következtetések alapján véleményem szerint nem meglepő, hogy 188 fő, az összes válaszadó 73%-a nemet válaszolt. Így mindössze 71 fő gondolkodik a jövőben hazai munkahelyben. Mivel ezek a tények a következő szakaszokban nagyon fontosak, ábrát is készítettem róluk:

Tervez-e visszatérni Magyarországra munkavállalás céljából?



25. Ábra: A válaszadók tervei a jövőre nézve

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

Miután erre a kérdésre választ adtak megkértem őket, indokolják is döntéseiket. Vizsgáljuk meg először miért nem térnének vissza a munkavállalók. 170 válaszadó indokolta a döntését, a következő összesítő az ő válaszaikat tartalmazza.

Anyagi okok - „Kétlem, hogy Magyarországon is olyan munkakörülményeket fognak biztosítani, mint Ausztriában.” - „Ki akar robotolni azért, hogy a kötelezőket kifizesse aztán nézze a boltban, hogy mit tud venni, ami épp kitelik még? Senki.” - „Mert sajnós a mai világban, nem tudom elképzelni, hogy ezt a bért megkapnám otthon, és olyan életszínvonalat tudnék biztosítani a gyermekeimnek és magunknak, mint itt.” - „Magasabb fizetés, 13., 14. havi bér, ingázóként üzemanyag visszatérítés, magasabb családi pótlék.” - „A biztos anyagi egzisztencia megléte és a magas osztrák nyugdíj miatt. 22 éve kint dolgozom.”	Munkakörülmények - „Egyszerűen szerelmes lettem Ausztriába. A munkakörülmények kifejezetten jobbak, mint Magyarországon.” - „Otthon nem kapkodnak utánam a korom miatt, végzettségemnek / képességemnek megfelelő munka hiánya.” - „3 év alatt nem tudtam az egyetemi végzettségemmel elhelyezkedni Magyarországon, nem hiszem, hogy a továbbiakban ez sikerülne, hisz az önéletrajzban amint meglátják, hogy 6 éve külföldön dolgozom, már el is vesztik érdeklődésüket a munkaadók, hiába a B1-B2-es nyelvtudás német és angol nyelvből.”
Családi okok - „A gyermekeink is ide járnak iskolába.” - „Még csak 1 éve vagyok kint a férjemmel, de családot szeretnénk és itt szerintem jobb lehetősége lenne a gyerekeinknek. A férjem szakmailag sokkal jobban tud fejlődni, illetve úgy látjuk anyagilag is jobban kijövünk.” - „Egyedül maradtam a két gyerekkel, sajnós az otthoni fizetésből nem tudnám magunkat fenntartani.”	Biztonság - „A magasabb életminőség, és életkörülmények miatt. Jobb egészségügy. Jobb minőségű élelmiszerek, tisztább rendezettebb lakókörnyezet. Az ország vezetése nagyon támogató a lakossággal szemben (lásd a korona alatti szituációban) Egyszerűen nagyobb biztonságban érzem magam, és szerintem a gyermekeimnek jobb lehetőségei lesznek, ha itt nőnek fel. (Már csak a nyelvből kifolyólag is).” - „Csak egy normális életet szeretnék, ahol az embernek nem kell idegeskedni és azon gondolkozva, hogy mi lesz a következő hónapban.”

26. Ábra: A hazatérést nem tervező válaszadók indoklásai

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

Véleményem szerint a mellékelt ábra magáért beszél. A válaszok alapján 4 kategóriába lehetett sorolni a vissza nem térés okát. Elsőként az anyagi okokat választottam, mivel ebből került ki a legtöbb válasz. Ide az alapfizetéseken kívül feltüntették a béren kívüli juttatások nagyságát, így a 13.-14. havi fizetést, az üzemanyagköltség támogatást, gyermekes családoknál a családi pótlékot és az igazán előre tervezők a nyugdíjat is számba vették.

Akik a pénzügyi okoknál előbbre is láttak a jobb munkakörülményeket fogalmazták meg. Amellett, hogy sokan látnak karrierlehetőséget az országban való elhelyezkedésben, arról is beszámoltak, hogy itthon túlképzettnek számítanak és nem kapnak munkát. A már említett sokszínűség elfogadása pedig Ausztriában lehetővé teszi az addig sikertelen munkakeresőknek is a tiszta lappal való indulást.

A már említett magas családi pótlék mellett sokan írtak a gyermekek számára fennálló jobb lehetőségekről a nyelv megtanulásával. Az itt iskolába járó és felnövő gyerekek azonban a nyelv megtanulásával sok esetben az osztrák identitást is megkapják és életük végéig jobban fognak ragaszkodni ehhez az országhoz gyökereik ellenére.

Biztonság címszó alatt pedig azokat a válaszokat tüntettem fel, amelyekből kiderül, hogy sokan különböző okokból elvesztették a hitüket Magyarországon. A dolgozat javaslatok pontjában lesz majd szó arról, hogy ennek főleg a jelenlegi kormánnyal való ellentét az oka, de a többség egyszerűen csak biztonságra és kiegyensúlyozottságra vágyik a mindennapokban, melyet az osztrák kormánynak köszönhetően az egészségügy, oktatás és nyugdíjrendszer is támogat.

A táblázat tulajdonképpen összegzése annak, amit már a dolgozat számos pontban elemzett: melyek azok a tényezők, amik a magyar embereket eltántorítják az otthoni munkavállalástól. Ezek a pontok nem csak a turisztikai szektorra, hanem az összes munkakörre igazak lehetnek. A leírtak alapján amire a magyar embernek leginkább szüksége van: megfelelő bérek, korrekt munkakörülmények, a családok támogatása és biztonság. Bár az okok megfejtése viszonylag könnyűnek bizonyult, megoldásuk jóval bonyolultabb. Mégpedig azért, mert a turizmus szektor szempontjából nézve a 4 tényezőtől csak 2 olyan, ami belső tényezőként közvetlenül befolyásolható. A munkaadó ugyanis sem a családtámogatás, sem a munkahelyen kívüli biztonság kérdésére nincs ráhatással. Ezáltal a munkavállalók kiáramlásában nem csak a vállalkozások, de az állam is felelősséggel bír. A rendezetlen viszonyok és bizonytalan fellépés miatt több ezer munkaképes hagyhatja el az országot és fizethet adót inkább Ausztriának.

A negatív vélemények után térjünk át egy pozitívabb részre, és vizsgáljuk meg az igennel válaszolókat indoklásait is, így miért térnének vissza Magyarországra munkavállalás céljából. A következő ábra ezeket a válaszokat egyesíti.

Család - „Hiányzik a család. Nem azért jöttem ki, mert otthon nem tudtam megélni, hanem nyelvtanulás céljából.” - „Egy idő után haza húz az ember szíve a család miatt. Hiszen arra is gondolnunk kell, hogy a szüleink, nagyszüleink sem élnek örökké. Rájön az ember, hogy szeretne minél több időt még velük tölteni, amíg még lehet. És én úgy gondolom, ha nekem gyermekem lesz, szívesebben nevelném fel ott, ahol én is felnőttem és a családom közelében.”	Tervek - „Saját vállalkozás indítása.” - „Nem szakmám a vendéglátás, és más céljaim vannak. Ez csupán pénzgyűjtés.” - „Sikeres vállalkozást szeretnék itthon.” - „Ha jól megszédtem magam indítok egy vállalkozást.” - „A későbbiekben szeretnék itthon boldogulni, mert hiszem, ha valaki külföldön is megállja a helyét akkor Magyarországon is.”
Identitás - „Mert Magyarország az otthonom. És ha a mondás igaz: mindenhol jó, de a legjobb otthon, akkor most erre tudnám használni. Ausztria egy csodás hely, ami magával ragad és kedved támadna ott élni az életed, de a szíved mélyén mégis haza vágysz.” - „Heimat ist heimat” - „Nekem szülőhazám e lángoktól ölelt kis ország.”	Hátrányok - „Ausztriában csak szezonmunkában dolgozom.” - „A külföldi munkaerő nincs megbecsülve.” - „Nem ezt tanultam és nem takarítóként szeretném leélni az életemet.” - „10 év elég volt, soha nem fogadnak el minket helyiként.” - „Itthon nem kívülállóként viselkednek velem. Kint mindig külföldi maradok.”

27. Ábra: A hazatérést tervező válaszadók indoklásai Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

Ebben az esetben is 4 kategóriára tudtam osztani a válaszokat, ugyanis mindenki a család, jövőbeni tervek, identitás és az Ausztriában ért hátrányok miatt költözne újra haza. Ahogy az ember egyre több időt tölt külföldön, úgy erősödik benne a honvágy, szűkebb és távolabb családi köréhez való ragaszkodás.

A válaszadók nagy része számolt be arról, hogy a tervezett anyagi biztonság megszerzése után saját vállalkozás indítását tervezi, az osztrák munkát csak mintegy ugródeszkaként használja. Emellett, mint ahogy már korábban beszámoltam róla, a válaszadók jelentős része nem rendelkezik a szakmához tartozó képesítéssel, így egy napon saját mesterségében szeretne itthon dolgozni. Öröndetes, hogy jövőbeni terveiket Magyarországon szeretnék végrehajtani, hozzájárulva a gazdasági növekedéshez.

Valószínűleg szintén a hosszasan külföldön tartózkodás során erősödik egyre inkább az egyének identitása, így fordulhat elő, hogy számos válaszadó a kérdésre egyszerűen a „*Mert magyar vagyok.*” választ adta. Idősebb korukra szeretnének visszatérni gyökereikhez, gyermekeiket is a magyar környezetben felnevelni.

Az esetek nagy részében azonban az Ausztriában ért hátrányokról számoltak be. Az nagyarányú elfogadás mellett azonban sok munkahelyen lép fel a megkülönböztetés is. Sajnálatos, hogy az álláskereső portálok nem egy hirdetésnél olvastam, hogy a szállodák, vendéglátóegységek az elvárásoknál feltüntetik, hogy nem fogadnak magyar jelentkezéseket. Persze munkajogi szempontból az állítás megkérdőjelezhető, mivel csak Facebook csoportokban posztolják, valószínűleg nem vonhatók felelősségre érte. Annak ellenére, hogy az osztrák turizmus szektori igenis nagyrészt a magyar munkavállalók „viszik a hátukon”, számos esetben nem bánnak velük kesztyűs kézzel. Nekem szerencsére nincs erről tapasztalatom, de a téli szezonra specializálódott tartományokban sokszor számolnak be az embertelen körülmények közötti munkavégzésről és a munkásszállók minőségéről. A válaszok alapján egy biztos: a legnagyobb megbecsülést mindenki a saját hazájában kapja, máshol mindig csak 2. nemzet leszünk. Ez a megbecsülés főleg a mostani időkben jön igazán jól, amikor ekkora munkaerőhiánnyal küzdünk.

Végezetül tehát elmondható, hogy a hazatérni tervezők válaszaikban példát mutattak emberségből és magyarságból is. Igazán megható volt olvasni a több száz pozitív hangvétellű választ a hovatarozásról, országunk szeretetéről. Számomra ez a rész a dolgozat legértékesebb pontja, ami hozzám a legközelebb áll, hiszen reményt ad a magyar turizmus számára is. Bár az itthoni életkörülmények nem a legmegfelelőbbek,

mégis van jópár olyan személy, aki bízik Magyarországon. Én is közéjük tartozom, remélem, hogy a dolgozat megosztása csak segít majd a nemzeti identitás erősödésében.

Utolsó pontként megkérdeztem a válaszadókat, amennyiben újra visszatérnének Magyarországra, akkor is a turizmus-vendéglátásban maradnának-e. Mivel a többség nem ezt a szakmát tanulta, egyedül a betanulhatósága miatt választotta nem meglepő, hogy 194 válaszadó, azaz az összes minta 75%-a adott nemleges választ. Így a maradék 65 fő, 25% voksolt csak a turizmus szektor mellett. Azt hiszem ezen az arányon van még mit javítani, az utolsó szakaszból kiderül milyen javaslatokat adtak ennek eléréséhez.

5. VÉLEMÉNYEK, JAVASLATOK

Mint már említettem, hogy a kérdőív második fele a kifejtős kérdéseken alapszik, így a magyar turizmus adta problémák felsorolása után megkértem a válaszadókat, számoljanak be saját véleményeikről a megoldással kapcsolatban is. Ki tudna jobban kezelni egy problémát, mint, aki közvetlenül benne él? Ezekkel a gondolatokkal fogadtam a válaszokat.

Elsőként arra voltam kíváncsi, milyen feltételek lennének szükségesek ahhoz, hogy a kitöltők visszatérjenek Magyarországra munkavállalás szempontjából. A válaszokat 3 kategóriába soroltam, ami a következő ábrán látható.

Munkabérek	Humáninfrastruktúra	Politikai okok
- „Jobb bérezés, tisztességesebb és kiszámíthatóbb körülmények, valamint több előrelépési és fejlődési lehetőség.” - „Minimum 500.000ft fizetés a szakmában 8 órás munkaidővel. Az éves szabadság valódi felhasználásával.”	- „Egészségügy teljes átszervezése.” - „Jobb oktatás, jobb egészségügy, más politika, jobb életkörülmények.”	- „Korrupció felszámolása.” - „Kormányváltás.” - „Kiszámíthatóság.” - „Olyan szemléletváltás, mint a nyugati országokban.”

28. Ábra: Feltételek az országba való visszatéréshez

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

A már jól ismert tényezők mellett bejön egy 3. erősen bírált intézmény is: Magyarország Kormánya. A dolgozat egy korábbi részében már beszámoltam arról, hogy sokan a politikai nézetekkel egyet nem értés miatt mentek el az országból, ennek ebben a kérdésben hangot is adtak. A kormányváltás lehetősége egyébként a másik két legtöbbet említett tényezővel is összefügg, megtörténésétől várják, mint a humáninfrastruktúra, mind a bérek javulását az országban. Ez sajnos megint egy olyan tényező, amit a munkaadó közvetlenül nem tud befolyásolni, alakulására nincs ráhatással, így nem is tud a dolgozók javára előrelépést hozni.

Utolsó kérdésem a magyar turizmus javítására irányult. Milyen törekvések lennének szükségesek ennek eléréséhez. A válaszok alább olvashatóak.

Szakemberek	Munkavállalókkal szembeni bánásmód	Intézmények
- „Sok-sok hozzáértő szakember.” - „Tapasztalat számíton és ne a kirakat.” - „Fejlődés biztosítása tanfolyamok által.” - „Sokkal több és gyakorlati oktatás az iskolákban.”	- „Ne legyen fekete munka, el lehessen menni táppénzre, hivatalos túlóra, ne legyenek kizsákmányolva a munkavállalók.” - „Emberség, hitelesség, tisztesség, pénz.” - „Nem csak a bérekkel lehet embereket megtartani egy adott helyen, személy szerint fontosnak tartom a munkatársak, illetve a főnökség milyenségét is. Ha stresszben dolgozom, nincs az az összeg, amiért maradok, az egészségem az első.”	- „Hotelek színvonalasabbá tétele, kedvesebb dolgozók, többféle szolgáltatás nyújtása.” - „Nagyon magasak az árak, részben valószínű a SZÉP kártyások miatt, azonban nem mindenki kap ilyesfajta juttatást Magyarországon.” - „Több helyi, jó minőségű alapanyagot használni, még ha drágább is.” - „Családiasabb fogadtatás a hotelben.”

29. Ábra: Javaslatok a turizmus szektornak

Forrás: Google Forms alapján saját szerkesztés

Elsőként a hozzáértő szakemberek hiányát emeltem ki, melynek azonban ők, mi is okai vagyunk. Ez a hiány azért lép fel, mert a megfelelő szakemberek a már említett számos ok miatt külföldre vándorolnak. Érdekes, hogy a szakemberek hiánya miatt a

gyakorlati oktatást is sokan bírálták. Saját helyzetemről nyilatkozva az elméleti oktatás megfelelően felkészített a szakmai gyakorlatra, fel tudtam venni a munkám ritmusát, munkaadóim is meg voltak elégedve a teljesítményemmel. Elképzelhető, hogy a szakiskolákból távoznak hiányos felkészültséggel, de szerintem ez a munka előrehaladtával könnyen elsajátítható.

Második pontként a munkavállalókkal szembeni bánásmódot sérelmezték. A nem megfelelő bejelentés mellett a túlóra ki nem fizetése, szabadságok megtagadása és a kizsákmányolás is fájó pontja volt a megkérdezetteknek. Emellett említésre került a nem megfelelő vezetőség is.

Az intézményeket tekintve sokan javasolták a szálláshelyek olcsóbbá tételét, mivel az átlag magyarság képtelen megfizetésükre, ezáltal a vendégforgalmak is alacsonyabbak. Kiemelték még a szálláshely szolgáltatások változatosabbá tételének lehetőséget és a helyi termékek használatát is. Emellett nagy szerepet kapott az osztrákokra jellemző családiasabb, közvetlenebb fogadtatás hiánya, a magyar modorosság sok válaszában negatív hangulatot keltett, egyesek a magyar munkavállalókat egyenesen „citromarcúnak” nevezték. Véleményem szerint ez elsősorban a nem megfelelő munkabérekkel van kapcsolatban.

7. ÖSSZEGZÉS

Dolgozatom zárásaként először is szeretném megosztani milyen szívesen foglalkoztam az elemzett témával. Véleményem szerint a leírtak nem csak érdekesek, akár a kívülállók számára is, de aktualitásokat is tartalmaznak. Most, már félig közgazdászként én is kicsit a számok embere lettem, azok nem hazudhatnak. Ezért is tartottam olyan fontosnak az első leíró részben ezek megalapozásával a következtetések levonását. Sokat mutatnak a két ország eredményeiről az összefoglaló táblázatok, szinte magukért beszélnek. Nem célom azonban, hogy ezzel az összehasonlítással országunkat kevesebbnek láttassam. Ezen teljesítmények mögött legalább annyi munka és innováció húzódik, mint nyugati szomszédunknál. Arról nem is beszélve, hogy ez csak a kezdet. Egyre több szakember kerül ki az ágazatból, hiszem, hogy az évek múlásával itthon is megfelelő „táptalaj” készül nekik/nekünk.

Primer kutatásom hitelességét a mintám nagysága mutatja, 259 válasz segített hozzá a fő kutatási kérdéseim elmélyítéséhez is. A következőkre a vélemények alapján már megalapozott eredményeim vannak:

Milyen indítéka van a magyaroknak az ausztriai munkavégzésre?

Az okok főleg anyagiak. Nagy szerepet játszik a magas munkabér, béren kívüli juttatások: 13.14. havi fizetés, üzemanyagköltség-hozzájárulás, ingyenes szállás és ellátás. Emellett a jobb munkakörülmények, nyelvismeret, családi lehetőségek és a biztonság jelent motivációt.

Terveznek-e a jövőben visszatérni Magyarországra munkavégzés céljából?

A jelenlegi körülmények között inkább nem, de egyes tényezők, így például a fizetések és humáninfrastruktúra javulásával látnak esélyt a hazatérésre. Tervek azonban számos válaszadónál vannak: egy saját vállalkozás indítása adna nekik lehetőséget az új élet elkezdésére Magyarországon. Az identitás is nagy szerepet játszik, vannak, akiket egyszerűen a szívük húz haza.

Milyen javaslatok lennének a magyar turizmus fejlesztésére?

A visszatéréshez szükséges feltételek megszabása mellett tanácsok is születtek országunk turizmusának jobbá tételéhez. A szállásdíjak csökkentése mellett hangsúlyt kapott a szolgáltatáspalette kibővítése, a családasabb viszony kialakítása vendég és munkavállaló között, illetve a szakemberek megfelelő képzése, alkalmazása.

A pozitív tényezők közé tartozik, a Magyarországra inkább jellemző „létra megmászásának lehetősége”. Természetesen ez Ausztriában is jelen van, viszont a vállalkozások családi jellege miatt a pozíciók gyakran öröklődnek. Így a verseny Magyarországon sokkal kielevezettebb, a munkavállalók sok esetben gyakorlati tapasztalataik alapján nyerhetik el a magasabb munkaköröket. Emellett pozitív, hogy a koronavírus miatt mindkét ország élhet/élhetett adókedvezményekkel, ez nagyban segítette a szektor talpon maradását.

A kitöltők amellet, hogy válaszaikkal segítettek nagy érdeklődést mutattak az eredményekre is. Rengetegen kértek meg a kész dolgozat megosztására és bíztattak elkészítésében. Ebből is látszik, hogy a magyar turizmus egyáltalán nincs elveszve, mi magyarok igen is szeretnénk tenni előrelepéséért, csupán a megfelelő feltételek hiányoznak ahhoz, hogy közben biztosítsuk magunknak a megfelelő életminőséget. Személy szerint remélem, hogy írásom nemcsak bírálóikhoz jutnak el, hanem a témában közvetlenül érintettekhez is. Már az is előrelepés, ha beszélünk a problémáról. Ahogy

a Dalai Láma mondta: „Ahhoz, hogy változás történjen bármely közösségben, a kezdeményezésnek az egyéntől kell származnia.”

IRODALOMJEGYZÉK

1. A magyar dolgozók számadatai Ausztriában

https://privatbankar.hu/cikkek/szemelyes_penzugyek/csucson-magyar-dolgozok-szamaausztriaban-munkavallalas.html (Letöltés dátuma: 2021. 10. 26.)

2. Aubert A. – Csapó J. (2006): Planning and development aspects of tourism in the regionaland rural development programsin Hungary. – In: Ježek, J. (szerk.): New members – new challengesfor the European regional development policy. University of Economics in Bratislava, Faculty of Business Economics inKošice. Bratislava. pp. 1–9.

3. Az agyelszívás (brain drain) fogalma: <http://www.kislexikon.hu/agyelszivas.html> (Letöltés dátuma: 2021. 11. 02.)

4. Az Ausztriában élő magyar elbocsájtottak iparágak szerint 2020 első négy hónapjában <https://g7.hu/adat/20200404/minden-hetedik-eddig-13-ezer-ausztriaban-elo-es-dolgozomagyar-lett-munkanelkuli/> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 28.)

5. Bodnár K. – Szabó L. T. (2014): A kivándorlás hatása a hazai munkaerőpiacra. MNBtanulmányok, pp. 114. <https://www.mnb.hu/letoltes/a-kivandorlas-hatasa-a-hazaimunkaeropiacra.pdf> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 28.)

6. Bundesministerium für Landwirtschaft, Regionen und Tourismus: National data <https://info.bmlrt.gv.at/en/topics/tourism/tourism-statistics/national-data.html> (Letöltés dátuma 2021. 10. 20.)

7. G7 adattár: Aki akart, már kiment, csaknem megállt a külföldön élő magyarok számának növekedése <https://g7.hu/kozelet/20210908/aki-akart-mar-kiment-csaknem-megallt-akulfoldon-elo-magyarok-szamanak-novekedese/> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 28.)

8. G7 adattár: Ausztriai munkavállalók megoszlása iparágak szerint 2019-ben <https://g7.hu/adat/20200103/nem-csoda-ha-ugy-erzed-hogy-folyton-magyarok-szolgalnak-kiausztriaban/> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 28.)
9. G7: Esze ágában sincs visszamenni dolgozni a turizmusba azoknak, akik a járvány miatt elmentek <https://g7.hu/vallalat/20210816/esze-agaban-sincs-visszamenni-dolgozni-aturizmusba-azoknak-akik-a-jarvany-miatt-elmentek/> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 29.)
10. Hall, C. M. (2004): Spatial analysis: A critical tool for tourism geographies. – In: Wilson, J. (szerk.): The Routledge handbook of tourism geographies. Routledge, London. pp. 163– 173.
11. Központi Statisztikai Hivatal TOP 30 <https://infostart.hu/életmod/2020/07/16/ezek-voltak-aturistak-magyar-kedvencei-az-elmult-12-evben> (Letöltés dátuma 2021. 10. 17.)
12. Központi Statisztikai Hivatal: A turizmushoz kapcsolódó bevételek, kiadások, egyenlegek https://www.ksh.hu/stadat_files/tur/hu/tur0002.html (Letöltés dátuma: 2021. 10. 26.)
13. KSH: Helyzetkép a turizmus-vendéglátás ágazatról 2019 <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jeltur/2019/index.html> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 29.)
14. Kurier.at: Tourismus: August brachte sogar Zuwachs in drei Bundesländern <https://kurier.at/wirtschaft/sommertourismus-kaernten-und-steiermark-mit-geringstemminus/401046271> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 28.)
15. László Gy. és Sipos N. (2020. szerk.): Az osztrák-magyar határ menti munkavállalás története. Pécsi Munkajogi Közlemények, XIII. évfolyam. Különszám
16. Magyar Turisztikai Ügynökség: Turisztikai Trendriport 2020 <https://mtu.gov.hu/cikkek/mtuturisztikai-trendriport-2020-a-belfold-az-uj-kulfold-2193> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 17.)
17. Shaping Vienna 2020 <https://shaping.vienna.info/en-us/destination-in-zahlen> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 20.)
18. Statistik Austria Tourismus in Österreich 2020 https://www.statistik.at/web_en/publications_services/Publicationsdetails/index.html

?include Page=detailedView§ionName=Tourism&pubId=532 (Letöltés dátuma: 2021. 10. 21.)

19. Turizmus.com: A recepcióról a szalag mellé? – a turizmusban dolgozók esélyei a munkaerőpiacon <https://turizmus.com/szallashely-vendeglatas/a-recepciorol-a-szalag-mellea-turizmusban-dolgozok-eselyei-a-munkaeropiacon-1172754> (Letöltés dátuma: 2021. 10. 29.)

20. WKO: Tourismus und Freizeitwirtschaft in Zahlen
<https://www.wko.at/branchen/tourismusfreizeitwirtschaft/tourismus-freizeitwirtschaft-in-zahlen-2021.pdf> (Letöltés dátuma: 2021. 11. 02.)